

Açık Sigorta: Sigorta İle İlgili Verilere Erişim ve Paylaşım

Open Insurance: Accessing and Sharing Insurance Related Data

İrem ARAL ELDELEKLİOĞLU* 

ÖZ

Dijital platformlar ve uygulama programlama arayüzleri aracılığıyla sigorta şirketleri ve üçüncü taraf hizmet sağlayıcıları arasında müşteri verilerine erişim ve bunların paylaşılması olarak tanımlanan açık sigorta, bir yazılım ürününden diğerine veri aktarımını sağlayan programlama kodları setleri olan Uygulama Programlama Arayüzleri üzerine kuruludur. Uygulama Programlama Arayüzleri, sigorta şirketlerinin veri kaynaklarını açmasına ve tüketicilerinden, rakiplerinden ve üçüncü taraflardan veri toplamasına olanak tanır.

Açık sigorta, sigorta sektöründe bilgi paylaşımını mümkün kılar. Sigorta şirketleri ile müşterileri arasında daha dijital ve açık ilişkiler oluşturur ki bu ilişkiler güvene, anlayışa ve büyük miktarda veriye dayanır. Sigorta ilişkisinin taraflarının ihtiyaçlarını anlamaya yardımcı olur ve taraflara maksimum fayda sağlar. Bu faydalar sigorta şirketleri için kazanç sigorta ürünleri hakkında daha iyi içgörüler elde etmek olup; tüketiciler için kazanç ise daha keyifli sigorta deneyimleridir.

Açık sigorta, sigorta ilişkisinin her aşamasında bilinçli kararlar alınmasını, ayrıca sorunsuz geçiş ve kolay yönetim imkânlarını beraberinde getirir. Tüketiciler, mevcut sigorta bilgilerini zahmetsizce paylaşabilir, alternatif bir poliçeyle şeffaf bir karşılaştırma yapabilir ve tüm poliçelerini dijital olarak tek bir platformda topladıktan sonra, yeni bir poliçeyi tamamen dijital ortamda satın alabilirler.

Açık sigorta, sigorta sektöründe daha sadeleştirilmiş ürünler ve teklifler, her müşteri için özelleştirilmiş çözümler, geliştirilmiş müşteri ilişkileri ve rakip analizinden doğan artan inovasyon gibi değerli faydalar sağlayacaktır.

Açık sigorta hakkında halen Genel Veri Koruma Yönetmeliği ve diğer veri koruma standartları uygulanmakla birlikte açık sigortanın yasal çerçeve ve dayanağına ilişkin somut yasal düzenlemelere ihtiyaç vardır. Bu bağlamda açık sigorta düzenlemesi kapsamında, sigorta şirketlerinin, potansiyel sigortalı tüketicilerin kişisel ve kişisel olmayan sigorta bilgilerini üçüncü taraflarla paylaşmak için standartlaştırılmış yöntemler geliştirmeleri yasal olarak zorunlu hale gelecek ve bu durum sigorta sektörü ve ilişkisine dahil herkes için güvenlik sağlayacaktır..

Anahtar Kelimeler: Açık Sigorta, Data, Uygulama Programlama Arayüzleri, Genel Veri Koruma Yönetmeliği, Tüketici, Sigortacı, Denetim, Düzenleyici Teknoloji, Denetim Teknolojisi, Sigorta Teknolojisi.

* Öğretim Üyesi Doktor, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-5196-2889.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: İrem ARAL ELDELEKLİOĞLU

E-posta/E-mail: irem.aral@marmara.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 10.05.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 02.07.2025

ABSTRACT

Open insurance is defined as the access to and sharing of customer data between insurance companies and third-party service providers through digital platforms and application programming interfaces enables information sharing within the insurance industry based on Application Programming Interfaces, which are sets of programming codes that allow for data transmission from one software product to another. APIs (such as the ones used in open banking) enable insurance companies to open their data sources and collect data from their consumers, competitors, and third parties.

It creates more digital and open relationships between insurance companies and their customers — relationships based on trust, understanding, and an enormous amount of data. It helps understand the needs of everyone involved, and will benefit both insurance providers and consumers. The win for providers is better insights about their insurance products, and the win for consumers is more enjoyable insurance experiences.

In addition to already strictly following all GDPR and other data protection standards, clarifications on an open insurance framework are needed. Under an open insurance regulation, insurers would be legally required to develop standardized ways of sharing personal and non-personal insurance information with third parties – creating security for all parties involved.

Open insurance equals informed decisions at every step of the insurance journey, as well as frictionless switching and management features. Consumers can seamlessly share their current insurance information, get a transparent comparison to an alternative policy, and buy a new policy, all digitally after collecting all insurance policies in one digital overview.

Open insurance will lead to similar benefits to those that banks have seen from open banking: more streamlined products and consumer offers, tailored solutions for every customer, improved customer relationships, and increased innovation stemming from insights into what competitors are doing.

Keywords Open Insurance, Data, Application Programming Interfaces, General Data Protection Regulation, Consumer, Insurer, Supervision, Regtech, Suptech, Insurtech.

I. GİRİŞ

2020 yılı itibarıyla Avrupa ülkelerinde sigorta sektörünün dijital çağın modern gereklilikleri geleceği açısından uygun bir veri ekosistemi yaratmaya odaklanma söz konusudur. Zira veri, sigorta sektöründe sağlam ve güvenilir risk tanımlama, değerlendirme ve prim fiyatlandırmasının temelini oluşturmaktadır. Özellikle kişisel veri açısından zengin olan sigorta sektörü yine modern çağın güçlü veri kaynaklarından sosyal medya aracılığıyla veriye erişme ve kullanma bağlamında yeni içerik ve engellerle karşılaşmakta ve bu durum sigorta sektörünün dönüşmesi ihtiyacını beraberinde getirmektedir.

Bu bağlamda sigorta sektöründe açıklık, şeffaflık ve verimlilik kavramları gündeme gelmekte ve sigorta değer zincirlerinin açıklığı ve şeffaflığının ölçüsü standart ve ihtiyaçlara uygun bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Daha somut bir ifadeyle açıklık ve şeffaflık ölçütleri esas alınırken ile sigorta ilişkisine ait verilerin, poliçe sahiplerinin haklarını koruyarak ürün ve hizmetlerde yeni girişimleri de teşvik etmek amacıyla bu verilerin kullanımının ve diğer sigortacılar ile paylaşılmasının sınırlarının çizilmesi gerekmektedir.

Açık sigorta için henüz üzerinde fikri birliğine varılmış standart tek bir tanım mevcut değildir.

Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi açık sigortayı “*Uygulama Programlama Arayüzleri (UPA) aracılığıyla tüketici, denetim ve sektör perspektifinden sigortayla ilgili kişisel ve kişisel olmayan verilere erişmek ve paylaşmak*” şeklinde tanımlamaktadır¹.

Açık sigorta, müşterinin izniyle sigorta verilerinin paylaşılmasına dayalı, dijitalleşmeyi ve rekabeti artıran modern bir yaklaşımdır.

Bir süredir sigorta sektöründe uygulama programlama arayüzleri aracılığıyla veri değişimi söz konusu olup ve bu durum sigortacıların potansiyel sigortalı müşterilerinin ihtiyaçları ve beklentilerindeki değişimlere yanıt verme hızını artırabileceği gözlenmektedir.

Sigorta şirketleri uygulama programlama arayüzlerini dış dünyaya açarak poliçe sahiplerine daha iyi hizmetler sunmayı ve piyasa rekabetini artırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, açık sigortaya ilişkin altyapı kısmen oluşturulmuş durumdadır.

Açık sigorta dünyada giderek yaygınlaşmakta olan modern bir sigortacılık modeli olarak Avrupa, Çin ve Brezilya gibi pazarlarda gelişmektedir. Yenilikçi bu model, geleneksel sigortacılıktan farklı olarak dijital, esnek ve işbirlikçi bir yapı öngörmektedir.

Açık sigorta Avrupa Birliği’nde ilk kez Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi tarafından gündeme getirilmiştir².

Açık bankacılığın öncüsü olan İngiltere, insurtech yapıları, açık veri paylaşımı, büyük sigorta şirketleri ile start-up’lar arasında veriyle çalışan hasar tahmin sistemleri gibi iş birlikleri geliştirmek suretiyle açık sigorta açısından ekosistem hazırlığı yapmaktadır.

Fransa’ da Wakam isimli sigorta şirketi tamamen uygulama programlama arayüzleri üzerinden çalışan bir dijital sigorta şirkettir. Wakam poliçe üretiminden hasar yönetimine kadar tüm süreçleri perakende firmaları, dijital bankalar ve mobil uygulamalar ile ortaklıklar yapmak suretiyle açık sigorta prensipleri ile yönetmektedir³.

Çin’ de açık sigorta Avrupa’ dan farklı olarak yasal düzenleme temelli değil, teknoloji temelli ekosistem iş birlikleri üzerinden organik olarak gelişmektedir⁴. Çin’ de sağlık, bankacılık, sigorta ve emlak hizmetlerini tek platformda sunan bir bigtech şirketi olan Ping An uygulama programlama

1 EIOPA, ‘Open Insurance: Accessing And Sharing Insurance Related Data Discussion Paper’ (EU 2021, 28.01.2021) <https://www.eiopa.europa.eu/consultations/open-insurance-accessing-and-sharing-insurance-related-data_en> accessed 15.05.2025.

2 ibid accessed 15.05.2025.

3 Jean François Gasc, ‘The Ultimate Guide to Open Insurance’ (accenture, 29.09.2020) <<https://insuranceblog.accenture.com/the-ultimate-guide-to-open-insurance>> accessed 15.05.2025.

4 Xu He, Dayong Liu and Yan Xiao, ‘Research on Building Open Insurance in the Insurance Industry Based on the Concept of Open Banking, Proceedings of the 2022 7th International Conference on Social Sciences and Economic Development (ICSSSED 2022)’ (Atlantis Press, 29.04.2022) <<https://www.atlantis-press.com/proceedings/icsssed-22/125973700>> accessed 15.05.2025.

arayüzü üzerinden veri analitiği sayesinde kişiselleştirilmiş sigorta ürünleri sunulmaktadır⁵. Bunun yanı sıra Çin' in ilk dijital sigorta şirketi olan Zhong An, mobil ödeme uygulamaları ve e-ticaret ile entegre çalışarak açık sigorta işlemlerini yapmaktadır.

Brezilya' da, Brezilya Sigorta Denetleme Kurumu 2021 yılında açık sigorta stratejisini resmen başlatmıştır. Üç aşamalı bir geçiş planı ile sigorta şirketlerinin uygulama programlama arayüz altyapıları zorunlu hale getirilmiştir.

Dünyada kabul gören bu yeni sigorta modelinin yaygınlaştırılması, bu bağlamda tüketicilerin teklifleri karşılaştırmasını kolaylaştırmak ve yeni danışmanlık hizmeti almalarını sağlamak suretiyle tüketiciler için yeni ürünlerin yaratılması ancak sağlam bir yasal düzenlemeyle mümkün olabilir.

Halen Genel Veri Koruma Yönetmeliği' nin veri taşınabilirliği kuralları dışında tamamen açık sigortaya özgü standart bir yasal düzenleme mevcut değildir. Oysa açık sigortanın, veriye erişim ve paylaşımının zorunlu gereksinimlerini karşılayacak standart bir yasal düzenlemeye ihtiyacı vardır. Ancak bu şekilde verinin korunması; rekabet kuralları ile uyumlu şekilde geliştirilmiş veri paylaşımı ve açıklık sigorta sektörünün tamamen veri odaklı bu yeni dönemi benimsemesini sağlayabilir.

2016 yılı itibariyle başta bankacılık ve sigortacılık sektörü olmak üzere Avrupa Birliği' nde veri odaklı ve veri akışının önemini vurgulayan yasal düzenlemeler ihdas edilmiştir. Bu düzenlemeler Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GVKY)⁶, Revize Edilmiş Ödeme Hizmetleri Direktifi (PSD2)⁷, Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği (FVEY)⁸, Avrupa Komisyonu Veri Stratejisi⁹ ve Dijital Finans Stratejisi (DFS)¹⁰ yer almaktadır.

Diğer yandan sigortacılar açısından verimlilik artışı ve üçüncü taraflarla etkileşim ve daha verimli uyum uygulamaları olarak adlandırılan teknoloji düzenlemeleri (RegTech) ve sigorta sektöründe denetim kapsamında denetim teknolojileri (SupTech) açısından da gelişim sağlanabilir.

Açık sigorta modern dijital çağ gerekliliklerine uygun bir kavram olmakla birlikte veri güvenliği, siber riskler, birlikte çalışabilirlik, sorumluluk, etik sorunlar ve tüketici koruma riskleri gibi sorunları beraberinde getirebilir. Örneğin sigorta poliçeleri ile ilgili verilerin toplanması ve paylaşılması, bir kişinin sağlık durumu, cinselliği, siyasi görüşleri veya diğer kişisel detayları hakkında hassas verilerin ortaya çıkmasına yol açabilir. Veri paylaşımı, özellikle yapay zeka dikkate alındığında manipülasyona

5 Gasc (n 3) accessed 15.05.2025.

6 Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 27 Nisan 2016 tarihli 2016/679 sayılı Yönetmeliği, kişisel verilerin işlenmesi konusunda doğal kişilerin korunması ve bu verilerin serbest dolaşımı ile ilgili olup, 95/46/EC Sayılı Direktifi iptal eden (Genel Veri Koruma Yönetmeliği) ([2016] OJ L 119/1).

7 Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 25 Kasım 2015 tarihli 2015/2366 sayılı Direktifi, iç pazarda ödeme hizmetleri konusunda olup, 2002/65/EC, 2009/110/EC ve 2013/36/EU sayılı Direktifleri ve 1093/2010 sayılı Yönetmeliği değiştiren ve 2007/64/EC sayılı Direktifi iptal eden ([2015] OJ L 337/35-127).

8 28.06.2023 tarihinde Avrupa Komisyonu, Finansal Verilere Erişimi düzenleyen yönetmelik teklifi yayımlamıştır.

9 Komisyonun Avrupa Parlamentosu'na, Avrupa Konseyi'ne, Konsey'e, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'ne ve Bölgeler Komitesi'ne yönelik "Avrupa Veri Stratejisi" konulu İletisi, COM(2020) 66 final, 19.02.2020.

10 Komisyonun Avrupa Parlamentosu'na, Avrupa Konseyi'ne, Konsey'e, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'ne ve Bölgeler Komitesi'ne yönelik "Avrupa için Dijital Finans Stratejisi" konulu İletisi, COM(2020) final 591, 24.09.2020.

açık bir durum yaratabilir. Bunun yanı sıra, tüm sigorta şirketlerinin özellikle küçük ölçekli olanların tüm piyasa katılımcıları arasında tüketici verilerinin paylaşılmasında karşılıklılık yoluyla eşit erişim sağlanıp sağlanamayacağı sorusu eşit rekabet şartlarının sorgulanmasını da gündeme getirebilir.

Bu nedenle açık sigortada düzenleme ve denetim mekanizmalarının süratle yasal dayanağının geliştirilmesi ve sektöre yönelik mevcut düzenlemelere entegre hale getirilmesi gerekmektedir.

Açık sigorta kavramının sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi bir başka deyişle genel olarak tüketicinin koruması, finansal istikrarın sağlanması ve sağlam düzenleyici hedeflerle uyumlu olabilmesi için yasal olarak teknik ve pratik olarak doğru bir şekilde temellendirilmesi bir gerekliliktir. Bu gereklilik hayata geçirilirken uygun denetim ve gözetim; veri koruması ve dijital etik; birbirleriyle uyumlu veri paylaşımı kuralları ve uygulama programlama arayüzleri standartları; eşit rekabet şartları ve veri karşılıklılığı hususlarına özellikle dikkat edilmelidir.

Bu süreçte Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesine önemli görevler düşmektedir.

Otorite, Avrupa Birliği çapında sigorta şirketleri ve emeklilik fonlarının düzenlenmesini koordine eder. Kriz zamanlarında sigorta sektörünün direncini artırmak için stres testleri ve risk analizleri yaparak finansal istikrarı sağlar. Sigorta ve emeklilik ürünleri kullanıcılarının haklarını korumayı amaçlar. Üye devletlerde uygulanan sigorta ve emeklilik mevzuatının uyumlu olmasını sağlar. Böylelikle Avrupa Birliği'nde tüketiciler, sigorta sektörü ve denetimi açısından önemli bir potansiyel olan açık sigorta üzerine dengeli, modern çağın ihtiyaçlarına yanıt veren, etik ve güvenli düzenlemeler ile birbiri ile entegre ve verimli çalışan bir Avrupa Birliği sigorta sektörü sağlayabilir ve nihayetinde Avrupa Birliği dışındaki diğer ülkeler için de bir rol model olabilir.

Nitekim 2005 yılından itibaren Avrupa Birliği sigorta mevzuatı ve uygulamasını yakından takip eden ve iç hukuka uyarlama konusunda çalışmalar yapılan ülkemizde de açık sigortanın ilk adımları atılmıştır.

II. AÇIK SİGORTANIN TANIMI

Dijital dönüşüm çağı farklı ticari alanlarda faaliyet gösteren şirketlerin tüketici ile daha yakın ilişkiler içinde olmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler sigorta sektöründe sigorta şirketleri ve müşterileri arasında daha dijital ve açık bir ilişki anlamına gelmektedir. Zira sigorta ilişkisi güven, anlayış, geniş hacimli ve çeşitli veriler üzerine kurulu özellikli bir ilişkidir.

Açık sigorta, sigorta şirketleri ile müşterileri arasında güvene, anlayışa ve büyük miktarda veriye dayalı sigorta ilişkisinin dijital ortamda azami şeffaflık içerisinde kurulmasını ve taraflar arasında bu prensiplerle bilgi paylaşımını sağlar.

Açık sigorta henüz doktrinde ele alınmamış oldukça yeni bir kavram olup konuya ilişkin olarak halen mevcut kaynak sektörel araştırmalar ve taslak çalışmalardır.

Sigorta sektöründe, hem sigortacılar hem de potansiyel sigortalı konumundaki tüketiciler açısından hem faydalı hem de riskli olan bu yeni açık sigorta kavramı Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi tarafından “*Uygulama Programlama Arabirimi aracılığıyla sigortayla ilgili kişisel ve kişisel olmayan veriye erişmek ve paylaşmak*” şeklinde tanımlanmaktadır¹¹.

En basit tanımıyla açık sigorta, sigorta sektörü ile paylaşılacak bilginin sağlanması anlamına gelen geniş ve kapsayıcı bir terimdir.

Açık finansın bir parçası olan açık sigorta, dijital platformlar ve uygulama programlama arayüzleri aracılığıyla sigorta şirketleri ve üçüncü taraf hizmet sağlayıcıları arasında müşteri verilerinin paylaşılması ve kullanılması anlamına gelir.

Bir başka tanıma göre sigorta şirketlerinin uygulama programlama arayüzleri ve veri paylaşım protokolleri kullanarak dış kuruluşlarla güvenli veri alışverişi yapmasına olanak tanıyan bir iş modelidir¹².

Açık sigorta kavramı sektör, tüketici ve denetim olmak üzere üç ayrı açıdan değerlendirilerek tanımlanabilir.

Sektör açısından sektörde geniş bir inovasyon, işbirliği ve verimlilik sağlayan; potansiyel sigortalı tüketiciler açısından poliçelere bütüncül yaklaşım, sigorta hizmetlerinin yer değiştirilmesi ve kişiye özel ürün yapılandırması öngören; denetim açısından veriye anında ulaşım, verimli ve uyumlu denetim kapasitesi, düzenleme ve denetim teknolojileri geliştiren bir kavramdır.

Potansiyel sigortalı tüketiciler açısından açık sigorta, tüketicilerin sigorta hizmetleri ile ilgili sigortalanan menfaat, teminatın kapsamı, tazminat geçmişi ve internet bilgileri gibi poliçe verilerine sigortacı, sigortacı aracıları ve üçüncü kişiler arasında erişim ve bunların paylaşımı için uygulamalar ve hizmetler geliştirmek olarak tanımlanabilir.

Açık sigorta sigortacıların diğer sigortacılara, aracılara ve diğer üçüncü kişilere standart uygulama programlama arabirimleri aracılığıyla kendi kullanıcılarının yazdığı sigorta poliçelerinde yer alan sigortalanan menfaat, teminatlar, tazminat geçmişi, sigortalanabilirlik değerlendirmesi verisi, müşterini tanı verisi gibi bilgilere tam erişim sağlamak zorunluluğu getiren sigorta poliçesi bilgi servisleri geliştirmelerini gerektirir.

Sigorta şirketleri sigorta ürünlerinin ve hizmetlerinin tüketicilerin ihtiyaçları ve taleplerine göre uyarlanmasını sağlayacak veri entegrasyonu, teknoloji ve yeni hizmetler geliştirmek; tüketicileri sigorta pazarını karşılaştırma yaparak seçimini yapması hususunda teşvik edici daha iyi değişim servisleri oluşturmak durumundadır.

11 ‘Open Insurance: Accessing And Sharing Insurance Related Data Discussion Paper’ (n 1) accessed 15.05.2025.

12 Gasc (n 3) accessed 15.05.2025.

Denetim açısından açık sigorta Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi tarafından ihdas edilen “*Denetim Teknolojisi Stratejisi*” ile denetim makamlarının teknolojiyi kullanmak suretiyle yenilikçi ve verimli denetim çözümleri üretmesi şeklinde tanımlanabilir.

Bütün bu bilgiler ışığında kanaatimce açık sigorta, uygulama programlama arayüzleri aracılığıyla veri takasının, sektörün tamamında inovasyon, açıklık, işbirliği prensipleri çerçevesinde veri bazlı inovasyon sağlayarak yenilikçi ürünler içeren poliçeler, sektöre dahil kişiler arasında verimli iletişim ve yenilikçi sigorta platformları ve ekosistemleri yaratımı süreci olarak tanımlanabilir.

III. AÇIK SİGORTANIN ÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ

Sigorta sektörü radikal bir değişime ihtiyaç duymamakla birlikte dijital çağın gerekliliklerine göre sektöre yönelik bir güncelleme yararlı olacaktır. Bu bağlamda modern sigortacılık bağlamında açık sigorta önemli bir adımdır.

Açık sigorta, dijital hayatın ve veri ekonomisinin değer kazanması ile birlikte sigorta sektöründe daha şeffaf, erişilebilir ve müşteri odaklı bir yapının oluşmasına neden olur. İnsan odaklı bir sektör olan sigorta sektöründe açık sigorta ile potansiyel sigortalı müşteriler, verilerini paylaşarak kendilerine özel, daha uygun ve daha rekabetçi poliçe teklifleri alabilir ve farklı şirketlerin sunduğu ürün ve fiyatları kolayca karşılaştırabilir, daha bilinçli tercihler yapabilir.

Açık sigorta, sigorta ilişkisi ile ilgili herkesin ihtiyaçlarının anlaşılması; sigorta himayesi sunanların müşterileri hakkında daha kişisel bilgi sahibi olması buna karşılık müşterilerin de sigorta himayesi sağlayıcıların hizmetleri, ürünleri hakkında daha doğru ve doyurucu bilgi sahibi olmasına böylelikle daha sağlıklı bir sigorta deneyimi yaşamasına yardımcı olmaktadır. Açık sigorta ile her iki tarafın da kazanacağı çözümlerin üretilmesi böylelikle sigorta sektörünün güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Hedef, müşteri verilerinin güvenli bir şekilde ve müşterinin bilgilendirilmiş onayı ile paylaşılmasını sağlarken aynı zamanda sektörde yeniliği ve rekabeti mümkün kılmaktır. Açık sigorta yeniliği, verimliliği, tüketici korumasını ve finansal istikrarı desteklerken, veri koruma gerekliliklerine, sigorta ve rekabet düzenlemelerine de uygun olmalıdır.

Açık sigorta uygulama programlama arayüzleri üzerinden veri paylaşımı InsurTech girişimleri (verimli, hızlı, müşteri odaklı ve yenilikçi sigorta teknolojileri) gibi yeni iş modellerini teşvik eder ve teknoloji firmalarının pazara yeni ürün ve hizmetlerle girmesini kolaylaştırır. Bunun yanı sıra “*düşük gelirli bireylerin ekonomik risklere karşı korunmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiş, düşük maliyetli ve kolay erişilebilir sigorta ürünü*” olarak tanımlanabilecek mikro sigorta ile “*bir ürün, hizmet veya etkinlik süresince geçerli olacak şekilde, mobil uygulama veya dijital platformlar üzerinden anında başlatılıp durdurulabilen sigorta türü*” olarak tanımlanabilecek anlık sigorta gibi yenilikçi ürünler geliştirilebilir.

Açık sigortanın temel özellikleri deplasman oyunu kavramına dayanma, bilgi paylaşımı ve ekosistem olarak sayılabilir.

Açık sigorta, özünde deplasman oyunu düşüncesini benimseyerek ağ teknolojileri ve dijitalleşme yoluyla işletme noktalarını önceden konumlandırır, sigorta senaryolarının kapsamını etkin biçimde genişletir ve hizmet senaryoları ile derin entegrasyon sağlayarak sigorta tüketicileri veya kurumsal müşteriler için senaryo bazlı, uçtan uca, kapsamlı ve kesintisiz entegre hizmet çözümleri sunar¹³.

Açık sigortanın kilit noktası, bilginin erişilmesi, işlenmesi, depolanması ve paylaşılmasıdır. Bilgi paylaşımı, değer paylaşımının ön koşulu ve temelidir. Müşterinin onayı ve gizliliğinin garanti altına alınması şartıyla, iş birliği yapan üreticilerin ve kurumların sigorta kurumlarının bilgilerine güvenli ve kolay bir şekilde erişmesine olanak tanır. Bu da bilginin akış ve paylaşım sürecinde yeniden değer kazanmasını sağlar, sigorta ürünleri ve hizmetlerinde yeniliği mümkün kılar ve katma değer yaratılmasına yardımcı olur.

Açık sigorta, karşılıklı bağlantı, iş birliği ve paylaşımı ön planda tutar. Sigorta kurumları ile teknoloji şirketleri arasındaki önceki rekabetçi ilişki, karşılıklı fayda sağlayan ekolojik ortaklığa dönüşmüştür. Açık sigorta, tüm katılımcıların gerekli özeni gösterdiği, birbirleriyle paylaşım ve iş birliği yaptığı kapsayıcı ve paylaşım dayalı bir ekosistem haline gelmektedir.

IV. AÇIK SİGORTANIN YASAL DAYANAĞI

Son derece yeni ve geleneksel sigorta yaklaşımlarından oldukça farklı nitelikte olan açık sigortanın kabul görmesi ve yaygınlaşması için yasal mevzuat ile kapsamı ve sınırlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Açık sigortanın henüz hukuki temelini belirsizliği bir dezavantaj olmakla birlikte bu durum bazı dijital servislerin nasıl düzenlenmesinin gerektiğinin bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Açık sigortanın kapsamında sigortacıların konuyla ilgili herkes için güvenli bir ortam yaratacak şekilde üçüncü kişilerle kişisel ve kişisel olmayan sigorta bilgilerini paylaşmasının standartlarının geliştirilmesi yasal bir zorunluluk haline gelecektir. Sigorta sektörünün, uygulama programlama arabirimlerinin yapılandırılması ve denetlenmesi hususlarında ulusal denetim makamları tarafından desteklenmesi ve bu makamlar tarafından kendilerine yol gösterilmesi gerekmektedir. Açık sigorta halihazırda çok yeni bir kavram olduğu için sektörün yasal düzenleme bazında denetlenmesi ihtiyacı da kaçınılmazdır.

Açık sigortanın yasal dayanak ve çerçevesinin genel hedefleri aşağıdaki gibi ana başlıklarda toplanabilir.

- Başta Avrupa Birliği sigorta piyasası olmak üzere dünyada daha entegre ve verimli hale gelmesine katkı sağlamak

¹³ He, Liu and Xiao (n 4) accessed 15.05.2025.

– Küçük ölçekliler dahil tüm sigorta kuruluşlarına ve araçlara eşit veri erişimi sağlamak ve/veya tüketici verilerinin tüm piyasa katılımcıları arasında karşılıklı paylaşımını teşvik etmek yoluyla rekabet koşullarını iyileştirmek

-Sigorta sektörüne yeni birimlerin girmesiyle rekabeti artırmak

– Ürünlerin standartlaşması yoluyla sigorta hizmetlerini ve risk değerlendirme süreçlerini daha şeffaf ve erişilebilir kılmak

– Sigorta ürünlerinin tüketiciler için olumlu sonuçlar doğurmasını sağlamak

– Tüketicileri güçlendirmek,

– İnovasyonu teşvik etmek,

– Piyasa denetimini güçlendirmektir.

Halen açık sigortaya ilişkin Avrupa Birliği’ nde ve ülkemizde yasal düzenleme ihdas edilmemiş olmakla birlikte bu kavramın gündeme gelmesini ve en genel anlamda temelini oluşturan yasal kaynaklar 2016 yılı itibarıyla başta bankacılık ve sigortacılık sektörü olmak üzere Avrupa Birliği’ nde veri odaklı ve veri akışının önemini vurgulayan düzenlemeler olarak Genel Veri Koruma Yönetmeliği; gözden geçirilmiş Ödeme Hizmetleri Direktifi (PSD2) ve Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği (FVEY)’ dir. Ülkemizde bu alanda en temel kaynak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’ dur¹⁴.

Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GVKY) Avrupa Birliği tarafından çıkarılan ve 25 Mayıs 2018’ de yürürlüğe giren kapsamlı bir veri koruma düzenlemesidir. Kişisel verilerin işlenmesi ve bu verilerin korunması ile ilgili kuralları düzenleyen GVKY, bireylerin kişisel verileri üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını sağlamayı ve bu verilerin şeffaf bir şekilde işlenmesini güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bir Avrupa Birliği düzenlemesi olan GVKY, Avrupa Birliği içinde yerleşik tüm bireylerin kişisel verileri için geçerlidir. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği vatandaşlarına mal veya hizmet sunan ancak Avrupa Birliği dışında yer alan şirketler de bu düzenlemeye uymak zorundadır.

GVKY uyarınca kişisel veri, ad soyad, kimlik numarası, elektronik posta adresi, IP adresi, konum verisi, genetik ya da biyometrik veriler gibi doğrudan veya dolaylı olarak bir bireyi tanımlayan her türlü bilgidir.

12.01.2016 tarihinde yürürlüğe giren PSD2, 2007 yılında kabul edilen ilk Ödeme Hizmetleri Yönergesi (PSD) tarafından getirilmiş Avrupa Birliği kurallarını revize etmiş¹⁵ ve Avrupa Birliğine Üye Devletlere ulusal hukuka adaptasyon için 13.01.2018 tarihine kadar süre tanımıştır.

14 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016 /29677.

15 Bu bağlamda ülkemizde de 6493 sayılı “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun” da yapılan değişikliklerle, “ödeme hizmeti kullanıcısının onayının alınması koşuluyla, ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdinde bulunan bir veya daha fazla ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin çevrim içi platformlarda sunulması hizmeti” (m.12/1-g) şeklindeki ifade ile, kullanıcıların banka, ödeme veya elektronik para kuruluşları gibi ödeme hizmeti sağlayıcılarındaki birden fazla hesabına ilişkin konsolide edilmiş verilerinin diğer çevrimiçi, yani üçüncü taraf hizmet sağlayıcıların platformlarına sunulmasına izin verilmiştir.

Yönergenin 2. maddesinde ödeme hizmetlerinin koşulları ve bilgi gereksinimlerinin şeffaflığı ile ödeme hizmetleri kullanıcıları ve ödeme hizmeti sağlayıcılarının, ödeme hizmetlerinin düzenli bir meslek veya ticari faaliyet olarak sağlanmasıyla ilgili hak ve yükümlülüklerinin düzenlenmesinin amaçlandığı belirtilmektedir.

Bu bağlamda PSD2 Yönergesinin ana hedefleri bir yandan perakende ödemelerinde yenilik ve rekabeti desteklerken ödeme işlemlerinin güvenliği ile tüketici verilerinin korunmasını güçlendirmektir¹⁶. Bunun doğal sonucu olarak ödeme hesaplarına standartlaşmış ve güvenilir bir erişim arayüzü bir başka deyişle uygulama programlama arayüzü (UPA) geliştirilmesi böylece üçüncü taraf ödeme hizmeti sağlayıcılarının güvenli bir şekilde kimliklerinin doğrulanması ve tüm ilgili taraflar arasındaki iletişimin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Revize edilmiş Ödeme Hizmetleri Direktifi (PSD2) ile açık sigortanın da öncüsü sayılmaktadır. Bankacılık sektöründe veri sahipliğini ve taşınabilirliğini açmayı amaçlayan bu direktif, müşterinin izin vermesi hâlinde üçüncü taraf sağlayıcıların ödeme hesaplarına ilişkin müşteri verilerine erişim hakkını düzenlemektedir. Direktif bunu sağlarken Genel Veri Koruma Tüzüğü ile uyumlu biçimde, bireylere kendi kişisel ödeme hesabı verileri üzerinde kontrol ve haklar tanımak ile bankacılık sektöründe rekabeti ve yeniliği teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

2021 yılında, Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi tarafından yayımlanan bir tartışma belgesi ile bu konu sigorta sektörüne taşınmıştır¹⁷. Bu belgede, sigorta sektöründe açık sigorta kavramı ve PSD2 ile benzer kurallar uygulanırsa bunun sektör ve tüketiciler açısından ne gibi sonuçlar doğurabileceği tartışılmaktadır. Bankacılık ve sigorta sektörleri her ikisinin de finans kaynaklı olmaları nedeniyle benzer nitelikte olsalar da aralarında önemli yapısal farklılıklar bulunmaktadır. Sigorta sektörüne konu olan ürünler bankacılık işlemlerine göre daha karmaşık yapıya sahip olup, risk değerlendirmesi ve prim fiyatlandırma için hassas nitelikte kişisel verileri gerektirmektedir¹⁸.

2023 yılının Haziran ayında, Avrupa Birliği Komisyonu, PSD2 üzerine inşa edilen ve bireysel ile kurumsal müşteri verilerine ipotek, tasarruf ve yatırımlar, emeklilik hakları, gayrimenkul, kredi verileri gibi geniş bir finansal hizmet yelpazesi kapsamında sorumlu erişim için bir çerçeve oluşturmayı amaçlayan Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği teklifini yayımlamıştır.

Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği (FVEY) Avrupa Birliği tarafından önerilen ve finansal verilerin daha geniş çapta paylaşılmasına olanak tanıyan yeni bir düzenlemedir. Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği (FVEY) ilk taslağı Haziran 2023 'te yayımlanmış olup, 2025 yılı içerisinde nihai halini alarak yasalaşması ve 2026 yılında uygulanmaya başlanması hedeflenmektedir. Yönetmelik ile kredi sözleşmeleri, tasarruf, motorlu taşıt sigortaları; yatırım, emeklilik, kripto varlıklar, mortgage; diğer

16 Raymond Van Es, 'Open Insurance Supported By Upcoming FIDA Regulation Forces Insurers To Rethink Data Strategy' (Milliman, 14.05.2024) <<https://www.milliman.com/en/insight/open-insurance-fida-regulation-insurer-data-strategy>> accessed 15.05.2025.

17 'Open Insurance: Accessing And Sharing Insurance Related Data Discussion Paper' (n 1) accessed 15.05.2025.

18 Van Es (n 16) accessed 15.05.2025.

kredi türleri, işletme kredi puanları, hayat dışı sigorta ürünlerine ilişkin finansal verilere ulaşım ve korunması amaçlanmaktadır.

Açık sigorta kavramı, Avrupa Komisyonu tarafından önerilen Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği (FVEY) düzenlemesiyle desteklenmektedir. FVEY sigorta sektöründe önemli bir dönüşüm sürecini başlatmaktadır.

Sigorta şirketleri, müşteri verilerini üçüncü taraflara sunma yükümlülüğü altına girecek ve bu süreç, dijital platformlar ve uygulama arayüzleri aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Bu nedenle sigorta şirketlerinin veri stratejilerini yeniden şekillendirmeleri gerekecektir. Sigorta şirketleri, müşteri verilerini daha etkin bir şekilde kullanarak kişiselleştirilmiş hizmetler sunma, yeni iş modelleri geliştirme ve rekabet avantajı elde etme fırsatlarına sahip olacaktır. Ancak bu süreç, aynı zamanda veri güvenliği, gizlilik ve düzenleyici uyumluluk gibi zorlukları da beraberinde getirecektir. FVEY düzenlemesi, sigorta sektöründe müşteri verilerinin paylaşılmasını ve kullanılmasını düzenlemeyi amaçlamaktadır.

Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği ile küresel sigorta sektöründe veri paylaşımı kavramının yaygınlaştırılması ile veri transferi ve şeffaflığının küresel olarak artırılması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra dijital sigorta şirketlerinin veri odaklı ürünleri, geleneksel küresel sigorta şirketlerinin rekabetini zorlayacağından daha şeffaf rekabet politikaları geliştirilmesinin yasal dayanağını belirler. Sigorta sektöründe veri arayüzlerinin geliştirilmesi güvenli veri aktarımı; müşteri onayı yönetimi gibi altyapılar için küresel düzeyde teknolojik yatırımlar gerektirdiğinden bunların yasal dayanağını da düzenler.

Finansal Veri Erişimi Yönetmeliği' nin ülkemiz sigorta sektörüne etkileri söz konusu olacaktır. Ülkemizde sigorta sektörü, yıllardır sürdürdüğü Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları çerçevesinde FVEY' e benzer ve uyumlu düzenlemelere ihtiyaç duyabilir. Özellikle Avrupa merkezli sigorta şirketlerinin Türkiye'deki iştirakleri açısından bu düzenlemelerin ihdası hayati önem taşır. Belirtilen şirketler veri standartları ve entegrasyonu, arayüz altyapısı, sigortalı onayı süreçleri açısından köklü bir dijital dönüşüme girmek zorunda kalacağından bu yönetmeliğe benzer yerli düzenlemelere ihtiyaç duyar. Ülkemizde bir süredir varlığını sürdüren küçük ve yerel insurtech girişimleri, açık sigorta yapısına süratle adapte olabilmek için yenilikçi ürün ve hizmetlerle pazarda pay kazanma hedefiyle yine böyle bir düzenlemenin varlığına ihtiyaç duyar.

Bu bağlamda FVEY kapsamında, finansal bilgi hizmet sağlayıcılarının faaliyet gösterebilmesi için ilgili yerel mercilere lisans başvurusu yapması gerekmektedir. Bu lisanslama süreci, Türkiye' de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yürütülmektedir. Türkiye' de FVEY benzeri düzenlemelerin Bilgi Sistemleri Bağımsız Denetim Tebliği ile getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu tebliğ, Borsa İstanbul, Merkezi Kayıt Kuruluşu, İstanbul Takas ve Saklama Bankası gibi finansal kuruluşların bilgi sistemleri denetim süreçlerini kapsamaktadır. FVEY benzeri bir düzenlemenin Türkiye' de yürürlüğe girmesi için Avrupa Birliği düzenlemelerine uyum sürecinin tamamlanması ve belirtilen lisanslama süreçlerinin ülkemizde başlatılması gerekmektedir. Bu süreçlerin 2026 yılına kadar tamamlanması hedeflenmektedir.

Genel Veri Koruması Yönetmeliği' nin ülkemizdeki yansımalarının asli kaynağının 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu tali kaynaklarının Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik¹⁹ ile Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik²⁰ olduğunu söylemek mümkündür.

07.04.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kişisel verilerin işlenmesinde bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumayı ve verileri işleyen kişi ve kurumların uymakla yükümlü olduğu kuralları belirlemeyi amaçlamaktadır.

KVKK, ülkemizde veri koruma kavramını oluşturma ve geliştirme yolunda önemli bir yasal adımdır.

Sigortacılık faaliyetleri doğası gereği birçok kişisel ve özel nitelikli verinin işlenmesini içerdiğinden Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, sigorta hukuku alanında çok önemli etkiler yaratmıştır.

KVKK, büyük ölçüde GVKY örnek alınarak ihdas edilmekle birlikte henüz onun kadar gelişmiş bir yapıya sahip değildir. GVKY, KVKK' ya nazaran daha kapsamlı ve detaylı bir mevzuattır.

Genel Veri Koruması Yönetmeliği ile Kişisel Verilerin Korunması Kanununu karşılaştırıldığında önemli benzerlikler ve farklar tespit edilmektedir.

GVKY ile KVKK arasındaki benzer noktalar;

- Her iki düzenlemenin ortak amaçları bireylerin kişisel verilerinin korunmasını sağlamaktır. Bu korumayı sağlarken; kişisel verilerin işlenmesinde şeffaflık; veri sahibinin rızasına dayalı işlem yapma; veri güvenliğinin sağlanması ilkeleri esas alınmaktadır.
- Her iki düzenleme de veri sahiplerine bilgi edinme; düzeltme ve silme; işlemeye itiraz etme ve veri taşınabilirliği hakkı tanımaktadır.
- Her iki düzenlemede veri sorumlularına aydınlatma yükümlülüğü getirmektedir. Veri sorumluları, veri sahiplerine açık ve anlaşılır şekilde aydınlatma yapmakla yükümlüdür.
- Her iki düzenlemede de yükümlülüklerin ihlali durumunda önemli para cezaları öngörülmektedir.

GVKY ile KVKK arasındaki farklı noktalar;

- İki düzenleme birbirinden yürürlük alanı ve kapsamı açısından farklıdır.

GVKY, Avrupa Birliği sınırları içinde geçerlidir. Avrupa Birliği dışında olup AB vatandaşlarının verilerini işleyen şirketleri de kapsar. KVKK, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

19 Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, RG 28.10.2017/32598, Yürürlük Tarihi 28.10.2017.

20 Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik, RG 28.10.2017/30224, Yürürlük Tarihi 01.01.2018.

– İki düzenleme birbirinden kurumsal yapı açısından farklıdır.

GVKY’ yi uygulayan denetim kurumu Avrupa Veri Koruma Kurulu ve her ülkedeki veri koruma otoriteleridir. KVKK’ yı uygulayan kurum ise Kişisel Verileri Koruma Kurumudur.

– İki düzenleme birbirinden veri işlem rızası açısından farklıdır.

– İki düzenleme veri koruma görevlisi kavramı açısından farklıdır.

GVKY bazı durumlarda zorunlu olarak veri koruma görevlisi atanmasını öngörmektedir. KVKK’ da veri koruma görevlisi atama zorunluluğu bulunmamakla birlikte uygulamada bazı şirketlerin ihtiyari olarak bu görevlendirmeyi yaptığı gözlemlenmektedir.

KVKK’ nin sigorta hukukuna olan etkilerini detaylandırarak olursak;

Sigorta şirketleri veri sorumlusu sıfatını haiz olup, poliçe düzenlerken, hasar tespiti yaparken, sigortalının sağlık veya sürücülük geçmişi gibi bilgileri değerlendirirken kişisel verileri işlemektedir. Bu bağlamda, KVKK kapsamında sigorta şirketleri veri sorumlusu olarak nitelendirilir ve veri sorumlusunun kanun gereği haiz olduğu tüm yükümlülükleri yerine getirmek zorundadırlar.

KVKK uyarınca kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin isim, T.C. kimlik numarası, adres, IP, sağlık bilgisi gibi her türlü bilgi kişisel veridir. Irk, etnik köken, siyasi düşünce, dini inanç, sağlık bilgisi, cinsel hayat gibi daha hassas veriler ile özel nitelikli kişisel veridir.

KVKK uyarınca veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaç ve yöntemlerini belirleyen kişi veya kurumdur. Veri işleyen, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak verileri işleyen kişi veya kurumdur.

Sigorta hukukunda KVKK’ ya uyum süreci başta aydınlatma yükümlülüğü olmak üzere veri sorumluları siciline kayıt; açık rıza alınması; idari ve teknik tedbirlerin alınması hususlarında önem arz etmektedir.

Sigortacının TTK.m.1423 hükmü uyarınca haiz olduğu aydınlatma yükümlülüğünü kapsamında veri işleme sırasında ilgili kişiye bilgi vermesi gerekmektedir. Bu bağlamda sigortacının, veri işleme faaliyeti sırasında sigortalısına hangi verilerin işlendiği, hangi amaçla işlendiği, verilerin kimlere aktarıldığı ve verilerin saklama süresi hususlarında açık, sade ve anlaşılır bir dille aydınlatma yapma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Sigortacı bu yükümlülüğünü ifa ederken Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ²¹ hükümlerini esas almaktadır.

Veri sorumlusu sıfatını haiz sigorta şirketleri belirli bir ölçekte ise veri sorumluları siciline (VERBİS) kayıt olmak zorundadır.

21 Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, RG 10.03.2018/30356.

Sigorta şirketleri, KVKK'ya uyum sürecinde veri güvenliği sağlamak için şifreleme, erişim sınırlaması, log kaydı gibi teknik önlemler ile personelin eğitilmesi, veri erişim politikaları oluşturulması gibi idari önlemler almak zorundadır.

Sigorta şirketleri, KVKK uyarınca öngörülen açık rıza ya da yine kanunda sayılan meşru bir hukuki sebebin varlığı halinde elde ettiği verileri yurt içindeki reasürans şirketlerine; sağlık hizmeti sağlayıcılarına; hukuki uyumazlıklar nedeniyle hukuk servisi veya eksperlere aktarabilir.

Sigorta şirketlerinin özel nitelikli kişisel verileri işleme faaliyetleri için açık rıza gereklidir. Sigorta hukukunda genellikle sağlık verisi, genetik veri, kazaya dair detaylar gibi özel nitelikli verilerin işlenmesi söz konusu olup bu verilerin ilgili kişinin açık rızasının varlığı ve bu sigorta branşında sır saklama yükümlülüğü olan kişi tarafından işlenmesi şartı aranmaktadır.

Sigorta hukukunda özel nitelikli kişisel veri kavramı ve bunlara yönelik faaliyetlerin içerik ve sınırlarının belirlenmesinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararları uygulama anlamında yol gösterici niteliktedir. Açık sigorta sisteminde özel nitelikli kişisel veri kavramı ve işlenmesi hususlarında zaman içerisinde bu kararların önleyici tedbirler niteliğinde olacağı kanaatiyle Kurumun bu husustaki önemli kararlarına yer vermekte yarar görülmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu 05/04/2021 tarih ve 2021/333 sayılı Kararında

“İlgili kişinin Kuruma intikal eden şikâyetinde özetle; maliki olduğu aracı ile geçirdiği trafik kazası sonrası veri sorumlusu sigorta şirketi tarafından kasko poliçesi kapsamında hasar dosyası açıldığı, bununla birlikte veri sorumlusunun çağrı merkezini aradığında aracının pert süreci işlemlerinin üçüncü bir şirket tarafından yapıldığı ve bu şirketin kendisi ile iletişime geçeceğinin söylendiği, söz konusu kasko poliçesinde ve sigorta genel şartları mevzuatında pert işleminde ya da herhangi bir hasar halinde hasarın ya da aracın rayiç değerinin ve sovtaj değerinin tespitinin tarafsız ve bağımsız sigorta eksperince yapılacağı belirtilmesi, bununla birlikte veri sorumlusu tarafından üçüncü kişi şirket ile onayı ve bilgisi olmadan kendisine ait aracın kaza fotoğraflarının, kimlik bilgilerini de içeren ruhsatın ve iletişim bilgilerinin paylaşıldığı, ancak üçüncü şirketin veri sorumlusu ile yapılan sözleşmenin tarafı olmadığı, sözleşmede adının geçmediği, rayiç tespiti ve sigortacılık işlemlerinin ilgili şirket ile yürütülmesinin poliçeye ve sigortacılık mevzuatına aykırı olduğu ve poliçe kapsamında kişisel verilerinin sadece sigorta eksperine ile paylaşılacağı, veri sorumlusu tarafından kişisel verilerinin işlenmesinde onay istenmediği ve bildirim yapılmadığı, ayrıca konuya ilişkin veri sorumlusuna yapmış olduğu başvuruya cevap verilmediği ifade edilerek 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Kanun) kapsamında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

Başlatılan inceleme çerçevesinde söz konusu iddialara ilişkin olarak veri sorumlusu sigorta şirketinin savunması istenilmiş olup alınan cevabi yazıda özetle;

Şirketlerinin sigortacılık faaliyetlerini gerçekleştirmek ve mevzuattan doğan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla çeşitli tedarikçi şirketler ile hizmet satın alımı yoluyla iş birliği yaptığı, bu hizmetlere ilişkin usul ve esasların düzenlendiği Sigortacılık Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin “Hizmet

konuları” başlıklı 4 üncü maddesinin (h) fıkrasında sovtaj yönetimi hizmetlerinin alınabilecek destek hizmetleri arasında sayıldığı,

Bu çerçevede üçüncü kişi şirket ile Ağır Hasarlı Araç Satış Sözleşmesi düzenlendiği, söz konusu sözleşmenin 13.9. maddesinde sigortalı ya da üçüncü kişilerin kişisel verilerinin Kanun ve ilgili mevzuata göre saklanabileceği, toplanabileceği, işlenebileceği ve aktarılabileceğinin düzenlendiği, yürütülen işlemlerin sigorta mevzuatına uygun olarak eksiksiz bir şekilde yerine getirildiği, kişisel verilerinin sadece sözleşmenin ifası için, ölçülü bir şekilde, hukuka, Kanun ve ilgili mevzuata uygun bir şekilde işlendiği,

Şikâyet konusu kişisel veri aktarımının poliçeden doğan hasarı tazmin etme yükümlülüğünü yerine getirmek amacıyla, Kanunun 8 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendi atfıyla 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde yer alan; “Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması” hukuki sebebine dayanılarak Ağır Hasarlı Araç Satış Sözleşmesinde tanımlanan yükümlülüklerle uygun şekilde işlemlerin yürütülmesi amacıyla şirketleri adına veri işleyen sıfatıyla üçüncü kişi şirkete aktarımının yapıldığı,

Şikâyete konu aktarım bakımından bilgilendirmenin verinin aktarılmasına başlanmadan önce ilgili kişiye gönderilen bilgilendirme formu aracılığıyla yapıldığı ve kişisel verilerinin poliçenin düzenlenebilmesi, risk değerlendirmesi yapılabilmesi, tazminat değerlendirmesi yapılabilmesi ve poliçedeki yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için şirketlerinin birlikte çalıştığı kuruluşlara aktarıldığı konusunda bilgilendirildiği,

Aktarım tarihinde internet sitelerinde yer alan aydınlatma metninde şirketlerinin kişisel verileri “Teklif, risk yönetimi, reasürans, hasar inceleme, tespit, tazmin, tazminat, tahsil, transfer, rücu, asistans hizmeti ve benzer süreçlerin yürütülmesi” amacıyla işlediği ve “Kişisel Verilerin Kimlere ve Hangi Amaçla Aktarılacağı” başlığı altında kişisel verilerin sayılan amaçlarla bağlantılı olarak aktarıldığı konusunda ilgili kişilerin bilgilendirildiği,

Güncel çağrı merkezi poliçe satış süreçlerinde de Kanun kapsamında aydınlatma ve bilgilendirmelerin kişisel verilerin elde edilmesi sırasında ilgili kişiye ön bilgilendirme yapılması suretiyle gerçekleştirildiği, ayrıca ilgili kişinin çağrı merkezi aracılığıyla kişinin internet sitesindeki aydınlatmaya yönlendirilmesi suretiyle katmanlı olarak bilgilendirme de yapıldığı ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin yapılan inceleme neticesinde

Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında “kişisel veri”nin; “kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi, “ilgili kişi”nin; “kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi”, “veri sorumlusu”nun “kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi”, “veri işleyen”in ise “veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiyi” ifade ettiği, Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan tanımlar uyarınca, ilgili kişiye ait olan kimlik ve iletişim gibi bilgilerin kişisel veri, ilgili kişinin söz konusu bilgileri üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemin kişisel

veri işleme faaliyeti, kişisel verisi işlenen kişinin ilgili kişi ve kişisel verileri işleyen sigorta şirketinin veri sorumlusu, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişi şirketin ise veri işleyen olarak değerlendirildiği,

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2 nci maddesinde destek hizmeti kuruluşunun "Bu Kanun kapsamındaki kuruluşlara, faaliyet alanlarıyla ilgili konularda yardımcı veya tamamlayıcı nitelikte hizmet veren kuruluşlar", sigorta şirketinin ise, "Türkiye'de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye'deki teşkilâtı," olarak tanımlandığı,

Sigortacılık Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte sigorta şirketlerinin ana faaliyet alanlarıyla ilgili konularda yardımcı veya tamamlayıcı nitelikte destek hizmeti alımına, destek hizmetlerinin verilmesine ve bu hizmetleri sunan destek hizmeti sağlayıcılarına ilişkin usul ve esasların düzenlendiği, anılan Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde ise sovtaj yönetimi hizmetlerinin dışarıdan temin edilebilecek destek hizmetleri arasında sayıldığı, 5 inci maddede destek hizmeti sunumunda hizmetin kimin adına sunulduğunun açıkça belirtileceği ve destek hizmeti sağlayıcılarının bu işleri nedeniyle bilgi sahibi oldukları sigortalılara, hak sahiplerine ve katılımcılara ait sırların korunmasına yönelik gerekli tedbirleri alacağına hüküm altına alındığı,

İlgili sigorta mevzuatı hükümleri uyarınca yardımcı veya tamamlayıcı nitelikteki sovtaj yönetimi hizmetlerinin destek hizmeti olarak alınabileceği, bu çerçevede ilgili kişinin, açık rızası alınmadan kişisel verilerinin işlenmesinin hukuka aykırı olduğu iddiasına ilişkin olarak, söz konusu veri işleme faaliyetinin sigorta poliçesindeki yükümlülüklerin yerine getirilebilmesini teminen Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde yer alan; "Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması." veri işleme şartına dayanılarak gerçekleştirildiği anlaşıldığından söz konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı,

Veri sorumlusu ile veri işleyen üçüncü kişi Şirket arasında imzalanan Ağır Hasarlı Araç Satış Sözleşmesi incelendiğinde ise, üçüncü kişi şirketin veri sorumlusunun verdiği talimatlar doğrultusunda ve veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işlemesi sebebiyle veri işleyen olarak hareket ettiği anlaşıldığından, veri sorumlusu ile onun adına kişisel verileri işleyen arasında yapılan paylaşımların Kanunun 8 inci maddesi kapsamında ele alınamayacağı,

İlgili kişiye kişisel verisinin aktarımına ilişkin aydınlatma yapılmadığı iddiasına ilişkin olarak aydınlatma metni incelendiğinde; "Kişisel Verilerinizin Kimlere ve Hangi Amaçla Aktarılabileceği" bölümünde yer alan "Kişisel Verilerin İşlenme Amaçları" başlığı altında "sayılan amaçlarla ve bunlarla sınırlı olmamak üzere kişisel verilerin aktarılabileceğinin" belirtildiği tespit edilmiş olup söz konusu ibarenin Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğin (Tebliğ) 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) bendinde yer alan; "Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında açıklanacak kişisel veri işleme amacının belirli, açık ve meşru olması gerekir. Aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilirken, genel nitelikte ve muğlak ifadelerle yer verilmemelidir." hükmüne aykırı olduğu; ayrıca "Kişisel Veri Toplamanın Yöntemi ve Hukuki Sebebi" başlığı altında hangi kişisel verinin hangi veri işleme şartına dayanılarak işlendiğinin açıkça ortaya konulmadığı, bununla birlikte veri sorumlusunca daha sonra internet sitelerinde yayımlanan aydınlatma metninin güncellendiği ancak

hangi kişisel verinin hangi veri işleme şartına dayanılarak işlendiğinin hala net olarak ortaya konulmadığı değerlendirilmelerinden hareketle;

Veri sorumlusunun kendisine yapılan başvuruları titizlikle kayıt altına alarak Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğe uygun şekilde ilgili kişilerin başvurularına yanıt vermesi konusunda talimatlandırılmasına,

Şikâyet konu faaliyetinde veri sorumlusunun kişisel veri paylaşımı yaptığı üçüncü kişi şirketin veri işleyen olduğu dikkate alındığında, ilgili kişinin, açık rıza alınmadan kişisel verilerinin işlenmesinin hukuka aykırı olduğu iddiasına ilişkin olarak, söz konusu işlemenin Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde yer alan “Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması” veri işleme şartına dayanılarak gerçekleştirildiği anlaşıldığından söz konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığına,

İlgili kişinin, tarafına aydınlatma yapılmadığı iddiasına ilişkin olarak, olay tarihinde yapılan aydınlatmanın usul açısından eksiklikler taşıdığı ancak sonrasında aydınlatma metninin güncellendiği, bununla birlikte söz konusu metinde hâlihazırda hangi kişisel verinin hangi veri işleme şartına dayanılarak işlendiğinin belli olmaması nedeniyle veri sorumlusunun metindeki bu eksikliğin giderilmesi hususunda talimatlandırılmasına” şeklinde karar verilmiştir²².

Son olarak sigorta sektörüne ilişkin faaliyetlerin büyük bir kısmı e-ticaret kapsamında olduğundan ticari iletişim, elektronik sözleşmeler, bilgi verme yükümlülüğü gibi konulara odaklanan açık sigorta kavramı hakkında temel olarak elektronik ortamda yapılan ticari faaliyetleri düzenleyen 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun²³ hükümlerinin de uygun olduğu ölçüde uygulanabileceği düşünülmektedir.

V. AÇIK SİGORTANIN MEVZUATA UYUM SÜRECİNDE SİGORTA ŞİRKETLERİNE DÜŞEN GÖREVLER

Açık sigortayı düzenleyen mevzuat yürürlüğe girdiğinde sigorta şirketlerinin mevzuata uyum süreci gündeme gelecektir. Sigorta sektörü açık sigortanın mevzuata uyum sürecini yönetebilmek için teknoloji, veri güvenliği ve uyum altyapısına yatırım yapmalıdır.

Bu süreçte yapılması gereken hazırlık ve uyum işlemleri şu şekilde sayılabilir.

Uygulama Programlama Arayüzlerinin Geliştirilmesi ve Entegrasyonu

Sigorta şirketlerinin, üçüncü şahıslarla kişisel ve kişisel olmayan sigorta verilerini paylaşmak için güvenli, birlikte çalışabilirliği sağlamak için teknik standartlara uygun standart uygulama programlama arayüzleri geliştirmek durumundadır.

22 Kişisel Verileri Koruma Kurumu Resmi İnternet Sitesi <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/7105/2021-333>> Erişim Tarihi 22.06.2025.

23 Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Kanun numarası: 6563, Kabul Tarihi: 23.10.2014, RG 05.11.2014/29166.

Veri Koruma ve Gizlilik Uyumu

Sigorta şirketleri uygulama programlama arayüzleri üzerinden paylaşılan kişisel verilerin, GVKY gibi veri korumasını düzenleyen yasal düzenlemelere uygun şekilde korunmasını sağlamalıdır. Bu bağlamda mevzuatta yer aldığı üzere üçlü kimlik doğrulama mekanizmaları, onay yönetimi araçları ve düzenli güvenlik denetimleri uygulanmalıdır.

Müşteri Onay Yönetimi

Sigorta şirketleri, sigortalılarının verilerini üçüncü şahıslarla paylaşmak için potansiyel sigortalı müşterisinin onayını almak ve yönetmek üzere prosedürler oluşturmalıdır. Sigortalıların onayı kolayca vermeleri, iptal etmeleri veya değiştirmeleri mümkün olmalı ve sigorta şirketleri bu onayları tüm aşamalarda yakından takip etmelidir.

Şeffaflık ve İletişim

Sigorta şirketleri, sigortalılara hangi verilerinin paylaşıldığı, kiminle paylaşıldığı ve bu verilerin ne amaçla kullanıldığı konusunda açık ve şeffaf iletişim içerisinde olmak zorundadır. Bu bağlamda, veri paylaşımıyla ilgili şartlar kolayca anlaşılabilir nitelikte olmalıdır.

Gelişmiş Güvenlik Önlemleri

Veri akışının hacmi dikkate alındığında, sigorta şirketlerinin hem kendi sistemlerini hem de üçüncü şahıslarla paylaşılan verileri korumak için şifreleme, güvenli veri iletim protokollerinin kullanımı ve düzenli risk değerlendirmeleri gibi sağlam güvenlik önlemleri almaları gerekmektedir.

İzleme ve Raporlama

Sigorta şirketleri mevzuata uyum süreçlerini sürekli olarak yakından izlemeli ve raporlamalıdır. Bu takip, düzenli denetimler ve ulusal denetleyici otoriteler ile etkileşimler içerisinde olarak uygulama programlama arayüzü performansı, veri güvenliği ve müşteri onay yönetimini içermektedir.

Üçüncü Şahıslarla İşbirliği

Sigorta şirketleri, verilerine erişecek fintech (finans teknolojileri) şirketleri veya diğer sigorta sağlayıcıları gibi üçüncü taraf hizmet sağlayıcıları ile yeni ilişkiler geliştirmeli ve işbirliği yapmalıdır. Bu, ek sözleşme anlaşmaları, teknik entegrasyonlar ve veri paylaşım protokollerini gerektirebilir.

Sürekli Düzenleyici Uyumluluk

Açık sigorta düzenlemeleri geliştikçe, sigortacılar yasadaki değişikliklerden haberdar olmalı ve süreçlerini ve teknolojilerini uyumlu kalacak şekilde ayarlamalıdır.

VI. AÇIK SİGORTANIN TEKNOLOJİK ALTYAPISI

Açık sigorta, bir yazılım ürününden diğerine veri iletimine olanak tanıyan programlama kodları setleri olan uygulama programlama arayüzleri ile çalışan bir sistemdir. Sigorta sektöründe uygulanan sigorta şirketlerinin müşterilerinden, rakiplerinden ve üçüncü kişilerden topladıkları verileri ve diğer veri kaynaklarını açmalarını sağlayan uygulama programlama arayüzleri açık sigortanın temelini oluşturan dijital ekosistemlerdir. Uygulama programlama arayüzleri, bir yazılım ürününden diğerine veri aktarımına izin veren programlama kodu sistemidir. Bu kodlama, veri sağlayıcısı ile son kullanıcı arasında bir bağ kurmaktadır. Bir kullanıcı ile bilgisayar arasında bağ kurmayı sağlayan kullanıcı arayüzüne benzetmekle birlikte uygulama programlama arayüzleri, bilgisayarlar ve yazılım ürünlerini birbirine bağlamaktadır. Uygulama programlama arayüzleri sigorta şirketlerinin veri kaynaklarını açmalarını; tüketicilerden, rakipler ve üçüncü taraflardan veri toplamalarını ve üçüncü taraflar da dahil olmak üzere birden fazla kaynakla paylaşımlarını mümkün kılar.

Uygulama programlama arayüzleri aracılığıyla, veri paylaşımı güvenli ve kontrollü bir şekilde yapılır.

Uygulama programlama arayüzlerinde paylaşılan veriler; poliçe bilgileri, hasar geçmişi, müşteri profili, ürün karşılaştırma verileri ve prim hesaplamalarıdır.

Uygulama programlama arayüzlerinin türleri herkesin erişimine açık olan kamu uygulama programlama arayüzleri; iş ortaklarıyla veri paylaşımı için kullanılan ortak uygulama programlama arayüzleri; şirket içindeki sistemler arasında veri alışverişi sağlayan dahili uygulama programlama arayüzleri müşteri onayı ile üçüncü kişilerle paylaşılan ve açık sigortanın temelini oluşturan açık uygulama programlama arayüzleri sistemleri olarak gruplandırılabilir.

En alt katman, açık sigortanın temelini oluşturan, ekolojik senaryoların ihtiyaçlarına göre sigorta şirketleri tarafından sağlanan sigorta ürünleri ve hizmetleridir. Bu katman, talep üzerine arz, yüksek dijitalleşme ve esnek yapılandırma özellikleriyle tanımlanır.

Orta katman, açık sigortanın süper bağlantı sağlayıcısı ve yetenek sunum platformu olarak görev yapar. Bu katman, sigorta ile ekolojik iş ortakları ve müşteriler arasında hızlı bağlantı kurulmasını sağlar; ekosistem içinde çeşitli senaryoların, yenilikçi ürünlerin ve hizmet taleplerinin gerçekleştirilmesine destek olur. Ayrıca, sigorta ürünleri ve hizmetlerini talep üzerine dışa aktarabilir; hatta bilgi, algoritma ve iş süreçlerini dış dünyaya sunarak sigorta hizmet temalarının etkin bir şekilde genişletilmesini mümkün kılar.

En üstteki ekolojik katman, açık sigortanın ticari ekolojik senaryo platformudur. Sigorta şirketi, kendi ticari ve teknik gücüne veya iş ortaklarının gücüne dayanarak diğer ticari ekosistem ortaklarıyla iş birliği yapar, aktif olarak bir iş ekosistemi inşa eder, senaryo entegrasyonunu derinleştirir ve müşterilerin yaşam ve iş senaryoları ile ihtiyaçlarına göre talep üzerine yeni sınır ötesi sigorta kombinasyon ürünleri ve hizmetleri sunar. Bu sayede, iş büyüme alanı etkin biçimde genişletilir ve farklı müşteri tiplerinin derinlemesine ihtiyaçları karşılanır²⁴.

24 He, Liu and Xiao (n 4) accessed 15.05.2025.

Sigorta sektöründe kullanılacak standart uygulama programlama arayüzlerinin oluşturulmasının aşamaları şu şekilde sayılabilir;

- Veri özelliklerinin, yapılarının, ilişkilerinin, teknik adlarının ve veri türlerinin tanımına dair belirlemelerin yapılması
- Teknolojiye bağımsız ve anlaşılır iş terimleriyle tanımlanmış bir alan modeli geliştirilmesi
- Gereksinimlerin ve ortak metodolojinin tanımlanması
- Veri kalitesi ve bütünlüğü yönetimi için bir temel belirlenmesi
- Veri tabanı tasarımı için bir çerçeve çizilmesi

Açık sigorta ekosistemi şu şekilde gösterilebilir.

Sigortacı A	Sigortacı B
Ürün bilgisi	Ürün bilgisi
Fiyat	Fiyat
Tazminat talepleri	Tazminat talepleri
Tüketicinin bireysel bilgileri	

Tüketici

Sigortacı A ile sigorta sözleşmesi vardır

UPA

Alternatif sigorta teklifleri araştırmaktadır.

Acente/broker	Reasürör
Alternatif ürünler ve özelliklerinin değerlendirilmesi	Reasürans koruması için veri takası

VII. AÇIK SİGORTANIN AVANTAJLARI

A. GENEL OLARAK

Açık sigorta ile sigorta ürünlerinin kişiselleştirilmesi, sigorta sektöründe verimlilik ve şeffaflık ilkelerinin uygulanması ve şirketler arasında sağlıklı bir rekabet ortamının sağlanması söz konusu olacaktır.

Sigorta ürünlerinin kişiselleştirilmesi ile sigortalıya özel sigorta ürünleri ve prim fiyatlandırması sunulur.

Açık sigortanın temelini oluşturan uygulama programlama arayüzlerinin geliştirilmesi ile birbiriyle entegre sistemler birlikte çalışarak sigorta işlemlerinin verimli bir şekilde yürütülmesini sağlar.

Potansiyel sigortalılar bu şeffaf sistemde bütün poliçe ve hasar bilgilerini farklı platformlarda görebilir.

Bütün bunların doğal sonucu olarak da sigorta sektöründe sağlıklı bir rekabet söz konusu olacaktır.

B. TÜKETİCİLER AÇISINDAN

Günümüzde tüketicilerin dijital olarak bilgiye ulaşmaları son derece kolaydır. Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GVKY) ve diğer veri koruma kuralları ile desteklenen açık veri tüketicilerin sigorta ilişkisinin her aşamasında daha bilinçli ve bilgi sahibi olarak karar almalarını sağlayacaktır. Böylelikle tüketiciler nasıl bir himayeye sahip oldukları ve himayenin şartları hakkında bilgi sahibi olacak ve sigorta pazarındaki diğer seçenekler ile karşılaştırma yapma imkanına sahip olacaklardır. Gelecekte meydana gelmesi olası bir zarar durumunda teminatın ve tazminatın kapsamı hakkında daha sağlıklı bilgi ve anlayış sahibi olmasını da sağlayacaktır.

Sigorta şirketleri ile tüketiciler arasında açık bilgi alışverişi sağlayan açık sigorta sayesinde tüketicilerin talepleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak, danışmanlık hizmetleri dahil olmak üzere yeni ve şeffaf hizmetlere ve ürünlere ulaşır.

Açık sigorta kapsamında sigortacılardan; sigortalılarının sigorta poliçelerine (sigortalanan menfaat, teminatlar, hasar geçmişi, uygunluk değerlendirmesi verileri, müşterinin verileri) standart UPA veya blockchain/dağıtık muhasebe teknolojisi uygulamaları aracılığıyla diğer sigortacılara/aracılara veya üçüncü kişilere açık erişim sağlamaları istenebilir.

Açık sigorta sigortalıların poliçelerine ve her türlü bilgisine erişim gerekliliği sigorta hizmet sağlayıcılarının ve sigorta aracılarının sigorta ve finans yönetimi panelleri gibi araçlar geliştirmesine yol açar. Bu gelişim, tüketicilerin kendi kişisel verileri üzerinde kontrol sahibi olmalarını, aktif poliçeleri hakkında genel anlamda bilgi sahibi olmalarını, risklerini bizzat yönetmelerini, daha iyi fiyatlar elde etmelerini, çifte sigorta veya eksik sigortadan kaçınmalarını sağlar. Bunun yanı sıra sigorta platformlarına ve ekosistemlerine katılımı, kimlik doğrulamasını hızlandırmayı ve tüketicileri piyasayı karşılaştırmaya ve alternatifleri değerlendirmeye teşviki sağlar.

Verilerin, teknolojinin ve yeni hizmetlerin entegrasyonu, spesifik rizikolara yönelik daha kişiselleştirilmiş sigorta ürünlerinin tasarlanmasına neden olur ve tüketiciye bir uygulama aracılığıyla yeni poliçelerin önerildiği bir iş modeline yol açabilir. Bu iş modeli "*itme modeli*" olarak adlandırılmakta olup, sigortacının müşterilerden gelen talepleri beklediği geleneksel "*çekme modeli*"nden farklıdır. Bilet satın alırken ya da GPS koordinatlarıyla bir havaalanına girildiğinde sunulan seyahat sigortaları veya doğum yaptıktan ya da belirli bir yaşa ulaştıktan sonra önerilen sağlık/yaşam sigortası ürünleri bu kapsama örnek verilebilir.

Bir başka örnek olarak sigortalının kullandığı bir sağlık uygulaması sigortalının izniyle, sağlık sigortası sağlayıcısının sunduğu uygulama programlama arayüzlerine bağlanarak sağlık harcamalarını analiz edebilir, poliçeyi takip edebilir ve kişiye özel en uygun alternatifleri sunabilmesi halidir.

Keza kasko sigortası yaptırmak isteyen tüketicinin kullanacağı mobil uygulama onun adınıza farklı sigorta şirketlerinin uygulama programlama arayüzlerine bağlanarak geçmiş sürüş verilerini, kaza geçmişini ve demografik bilgilerini analiz ederek kendisi için en uygun poliçeyi ve primi anında karşılaştırmalı olarak sunacaktır. Bu süreç, başlangıçta verilen açık izin ile uygulama programlama arayüzleri üzerinden gerçekleşmektedir.

Açık sigorta, veri işleme süreçleri, pazarlama ve idari giderler dahil olmak üzere maliyetleri azaltabilir. Örneğin, açık sigorta verisi işleme sayesinde sigorta dolandırıcılığının önüne geçilebilir ve böylelikle sigorta ürünlerinin kârlılığı artırılarak daha uygun primlerle sunulmasını mümkün kılar. Artan rekabet, nihayetinde tüketiciler için daha uygun primlere yol açabilir. Ayrıca, tüketicilerin özel ihtiyaçlarını dikkate alan daha kişiselleştirilmiş ürün teklifleri, aslında kendisine uymayan ama düşük primli ürünleri satın alınması durumunu azaltabilir.

C. SİGORTA ŞİRKETLERİ AÇISINDAN

Açık sigortanın bazı yararları daha modern ürünler ve tüketici teklifleri, her müşteriye özel çözümler ve dolayısıyla daha gelişmiş müşteri ilişkileri şeklinde tezahür etmektedir. Kullanıcı ve sektör verilerinin paylaşımı, eski ve yeni iş modellerinin gelecekte varolmasını ve değişikliklere karşı dayanıklı olmasını sağlamaktadır. Buna ilaveten rakiplerin çalışmaları ve geliştirdikleri ürünler hakkında bilgi sahibi olmak sigorta faaliyetlerinde inovasyon ve gelişimi teşvik eden bir faktör olacaktır.

Açık sigorta, dijital satış süreçlerinin daha hızlı ve esnek bir şekilde yürütülmesini kolaylaştırabilir ve yeni pazarlara daha kolay erişim sağlanmasını mümkün kılabilir. Ayrıca, sigorta kuruluşlarının idari ve operasyonel maliyetlerini daha da azaltmalarına yardımcı olarak verimliliği artırabilir.

Açık sigorta, sigorta kuruluşlarının ürün denetimi ve geliştirme sürecinin tamamında müşteri odaklı bir yaklaşım benimsemelerini de kolaylaştırabilir; çünkü bu sayede değişen müşteri ihtiyaçları daha iyi analiz edilebilir ve buna göre yeni ürün ve hizmetler geliştirilebilir. Bu süreçte yeni danışmanlık ve geçiş hizmetleri gibi daha yenilikçi çözümlerden faydalanılabilir. Ayrıca açık sigorta, yeni tüketicilere ulaşılmasına ve finansal dışlanmanın önlenmesine katkı sağlayabilir; örneğin yeni veya artırılmış teminatlar sunarak.

Eğer tüketiciler farklı sigorta kuruluşlarının ürünleri hakkında daha fazla bilgiye erişirse, rekabet artacaktır. Açık sigorta, pazara giriş engellerini azaltarak girişimlerin ve teknoloji şirketlerinin sigorta pazarına adım atmalarını kolaylaştırabilir ve bu da rekabeti daha da artırabilir.

Gerçek zamanlı veri paylaşımı/veriye erişim, sigortacılar ile dağıtım ağları arasında bilgi akışını daha verimli hale getirir. Sigortacılar, özellikle uluslararası operasyonlarda, ürünlerinin dağıtımı ve

dağıtım ağları üzerinde gerçek zamanlı denetim sağlayabilir; bu da hedef pazar dışına satış yapıp yapılmadığının izlenmesi gibi davranışsal risklerin daha sağlam bir şekilde yönetilmesine olanak tanır.

Bunun yanı sıra açık sigortanın saplayacağı geniş veri erişim sayesinde sigorta şirketleri teknolojik gerekliliklere uygun olarak yapay zekâ destekli çapraz satış ve yukarı satış; tamamen dijital hizmet sunma; dolandırıcılık girişimlerinin süratli tespiti gibi imkanlara da sahip olabilecektir²⁵.

D. DENETİM AÇISINDAN

Verilere anında ve geniş ölçekte erişim, artan şeffaflık ve standartlaşma sayesinde ulusal idari denetim makamlarının denetimine tabi sigorta kuruluşları arasında gerçek zamanlı veri paylaşımı ve erişimi kolaylaştırılabilir. Bu temelde geliştirilecek SupTech (Denetim Teknolojileri) ve RegTech (Düzenleme Teknolojileri) çözümleri, idari denetim makamlarının denetim süreçlerini daha etkili hale getirmesine ve sigorta ürünleri ile işlemleri hakkında güncel bilgi elde etmesine imkân tanır. Bu da idari denetim makamlarının denetledikleri kurumlar üzerindeki gözetimini iyileştirerek davranışsal risklerin tespit edilmesini ve risk temelli denetimde daha proaktif bir yaklaşım benimsemesini sağlar.

VIII. AÇIK SİGORTANIN OLASI DEZAVANTAJLARI

A. GENEL OLARAK

Son derece yeni bir kavram olması sebebiyle açık sigortanın sigorta sektörünü, tüketicileri ve denetim sürecini nasıl etkileyeceğini öngörmek oldukça zordur. Sigorta ilişkisine dahil riskler ve buna bağlı korunma önlemleri ile açık sigortanın birlikte nasıl işleyeceği hususu henüz tam anlamıyla belirli değildir.

Verinin türü (kişisel ya da kişisel olmayan), verilere erişecek taraflar, yasal mevzuat ve özellikle yeni iş modelleri açısından açık sigorta pazarının geleceği gibi unsurlar dikkate alınarak açıklık kavramının içeriği belirlenmelidir.

Bu aşamada açık sigortanın beraberinde getirebileceği riskler, kişisel verilerin yoğun şekilde paylaşılmasıyla ilgili ve uygun önlemlerle korunması gereken genel potansiyel riskler ancak bir varsayım olarak sadece yol gösterici niteliktedir.

B. TÜKETİCİLER AÇISINDAN

Verilerin daha geniş kapsamlı ve daha fazla tarafla paylaşılması; veri ihlali ve kötüye kullanım ve dolandırıcılık risklerini artırabilir.

²⁵ Van Es (n 16) accessed 15.05.2025.

Zira tüketicilerin günlük hayatlarına dair sağlık durumu, konumu ya da finansal durumu gibi hassas verilerinin yetki olmaksızın elde edilmesini kapsar.

Sigorta ilişkisinin kurulması amacıyla toplanan, işlenen ve paylaşılan verilere dair şeffaflığın artması, bilgi ve iletişim teknolojileri ve siber güvenlik risklerini artırabilir. Ayrıca uygulama programlama arayüzleri güvenliği açısından da risk oluşturur. Bu durum, kimlik avı, kötü amaçlı yazılım, ya da fidye yazılımı gibi kötüye kullanım alanlarını da beraberinde getirebilir. Bunların tamamı veri ihlalleriyle bağlantılıdır.

Açık sigortanın tüketici açısından beraberinde getirebileceği bir diğer risk olarak finansal dışlanma söz konusu olabilir. Sigorta şirketleri potansiyel sigortalı birey hakkında ne kadar çok finansal bilgiye sahip olursa ve bunu paylaşırsa, bazı parametrelerin kombinasyonlarının geleneksel bir ölçüt yerine kullanılma olasılığı o kadar artar. Bu nedenle, risk profili 'uygunsuz' olarak değerlendirilen müşterilerin sigorta yaptırımlarının zorlaşması ya da çok yüksek primler ödemek zorunda kalmaları gündeme gelebilir.

Açık sigortaya geçişle bazı sigorta şirketleri geleneksel yöntemlerle satılan ürünleri piyasadan kaldırabilir bu da yeni dağıtım kanallarına alışık olmayan ya da teknoloji konusunda yetkin olmayan tüketicileri dışlayabilir.

Tüketici koruması açısından bakıldığında, dijitalleşmeyle bağlantılı olarak geleneksel rizikoların da öne çıktığı görülmektedir. Örneğin, bir sözleşme yapılmadan önce yeterli bilgilendirme yapılmaması, saldırgan pazarlama stratejileri ya da tüketicilerin risk teminatından sorumlu olan gerçek sigortacı hakkında yanıtılmasına yol açabilecek piyasa parçalanması gibi riskler söz konusudur.

Fiyat karşılaştırma siteleri bağlamında, tüketicilerin sadece manşet fiyatlara ya da sıralama kriterlerine odaklanmaları ve sigorta kapsamını dikkate almamaları ya da platformun piyasadaki tüm teklifleri içermediğini bilmemeleri gibi riskler mevcuttur. Ayrıca, tüketicilerin bu platformlara bağımlı hale gelmesiyle ilgili kilitlenme riskleri de ortaya çıkabilir.

Sigorta şirketleri yapay zeka aracılığıyla benzer risk ve hizmet maliyetine sahip tüketici gruplarına farklı fiyatlandırma uygulamaları geliştirebilir zira şirketler tüketicilerin fiyat hassasiyetleri ve yenileme döneminde karşılaştırma yapacakları hususunda bilgi sahibidir. Bu da primlerin belirlenmesinde fiyat optimizasyonu uygulamalarının artmasına neden olabilir ve bazı tüketici grupları arasında eşitsizliğe yol açabilir. Bu durum, özellikle kırılğan tüketici olarak nitelendirilen yaşlı ve düşük gelirli bireyler açısından ciddi bir risk kaynağı olabilir.

Bunun yanı sıra ırk, din, cinsiyet veya siyasi görüş gibi özellikle korunması gereken verilerin oluşturduğu kümelerinin yapay zekanın ürettiği güçlü algoritmalar ile işlenmesi halinde yüksek koruyuculuğu olan yasal denetim mekanizmalarının mevcut olmadığı durumlarda yasa dışı ayrımcılık risklerine neden olabilir.

Son olarak, çok yeni bir kavram olan açık sigortanın geliştirilmesi maliyetleri nihai tüketicilere yansıtılabilir; bu da ürün fiyatlandırmasını ve/veya kalitesini etkileyerek tüketici açısından ödediği primin karşılığı aldığı teminatın değerini azaltabilir.

C. SİGORTA ŞİRKETLERİ AÇISINDAN

Veri güvenliği ve gizliliğine ilişkin risklerin yönetimi, özellikle verilerin tüketici onayına sıkı şekilde uygun biçimde işlenmesi ve saklanması sigorta şirketleri için açık sigorta açısından en zorlu yükümlülüklerden biridir.

Geleneksel sigorta iş sistemi, müşteri bilgilerinin yalnızca sistem içinde dolaştığı ve kullanıldığı görece kapalı bir yapıya sahipken açık sigorta modeli sigorta şirketlerini dış organizasyonlarla etkin bir şekilde bağlayarak, müşteri bilgileri ve kaynaklarının sigorta şirketleri içinde ve dışında paylaşılmasını sağlar. Bu durum, belirli ölçüde sigorta şirketlerinin müşteri bilgileri üzerindeki koruyucu rolünü zayıflatmakta ve müşteri bilgilerinin saklandığı noktaları ve iletim sıklığını artırarak bilgi sızıntısı olasılığını yükseltmektedir. Ayrıca, müşteri bilgilerine sahip ekosistem aktörlerinin sayısının artmasıyla birlikte, bazı şirketlerin sigorta müşteri verilerini yetki aşımıyla kullanması ya da düzenleyici sınırlar arasında hareket etmesi gibi durumlar söz konusu olabilir. Bu da müşteri gizliliği ve veri güvenliği açısından ciddi tehditler oluşturmaktadır²⁶.

Veri ihlalleri yaşandığında ya da zararlar, maliyet oranları gibi bazı veriler kamuya açık hale getirildiğinde bu durum idari para cezalarına ve itibar kaybına yol açabilir. Şeffaf ve açık bir veri ekosisteminde, veri kalitesi ve bütünlüğü son derece önemlidir zira bir şirkette yaşanan hizmet kesintileri, açık sigorta verilerine dayanan diğer şirketleri de etkileyebilir.

Ülkemizde KVKK kabulü sonrası sigorta şirketleri tarafından veri ihlalleri gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kurumu tarafından yaptırımlar uygulanmaktadır.

Veri ihlali halinde Kişisel Verilerin Korunması Kurumu tarafından veri ihlali bildirimine ilişkin kamuoyu duyuruları yapılmaktadır. Kurum bu duyuruları 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu' nun "Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler" başlıklı 12. maddesinin 5 numaralı fıkrasında yer alan "İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en kısa sürede ilgisine ve Kurula bildirir. Kurul, gerekmesi hâlinde bu durumu, kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilan edebilir." hükmü uyarınca yapmaktadır.

Örneğin;

Kişisel Verileri Koruma Kurulu 06.03.2025 tarih ve 2025/467 sayılı kararında

"Veri sorumlusu sıfatını haiz Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi tarafından Kurula iletilen veri ihlali bildiriminde özetle hilalin 25.02.2025-26.02.2025 tarihleri arasında gerçekleştiği ve 26.02.2025 tarihinde tespit edildiği,

26 He, Liu and Xiao (n 4) accessed 15.05.2025.

Veri sorumlusu bünyesinde; poliçelere ilişkin dökümanların poliçe üretildiğinde otomatik olarak iletilmesini sağlayan bir geliştirme gerçekleştirildiği ve bu geliştirmenin 25.02.2025 tarihinde canlı ortama alındığı,

Yaklaşık 2 gün boyunca hem bireysel sağlık hem de grup sağlık ürünlerine ilişkin gönderimlerin otomatik olarak sağlandığı,

Grup sağlık ürünü alan bazı müşterilere ait hastalık verilerinin (hastalık mektubu), poliçede kapsam dışı tutulmasına rağmen bu müşterileri sigorta ettiren şirketlere iletilmesi neticesinde ihlalin gerçekleştiği,

İhlalden etkilenen ilgili kişi grubunun müşteriler olduğu; ihlalden iki yüz kırk iki kişinin etkilendiği,

İhlalden etkilenen kişisel verilerin; ad, soyadı, sigortalı adresi, poliçe numarası ve sağlık bilgileri olduğu,

İlgili kişilerin; veri sorumlusunun çağrı merkezi, müşteri iletişim platformu ve diğer iletişim kanalları aracılığıyla ihlal ile ilgili bilgi alabilecekleri bilgilerine yer verilmiştir.

Konuya ilişkin inceleme devam etmekle birlikte, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 06.03.2025 tarih ve 2025/467 sayılı Kararı ile söz konusu veri ihlali bildiriminin Kurumun internet sitesinde ilan edilmesine karar verilmiştir.” şeklinde aldığı kararı kamuoyuna duyurmuştur²⁷.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu 28.03.2024 tarih ve 2024/557 sayılı kararında,

“Veri sorumlusu sıfatını haiz Allianz Sigorta A.Ş. tarafından Kurula iletilen veri ihlal bildiriminde özetle;

İhlalin 07.03.2024 tarihinde başladığı ve 18.03.2024 tarihinde sona erdiği,

Veri sorumlusuna ait bazı bilgilerin siber saldırgan/saldırganlar tarafından internette satışa sunulduğunun Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi (USOM) tarafından bildirilmesiyle ihlalin 21.03.2024 tarihinde tespit edildiği,

Yapılan incelemeler neticesinde, veri sorumlusu acentelerinin, talep ve şikâyetlerini veri sorumlusuna ilettiği “Hizmet Masası” isimli platforma siber saldırgan/saldırganlarca yetkisiz erişim sağlandığının tespit edildiği,

İhlalden etkilenen kişisel verilerin tam olarak belirlenemediği ancak kimlik, görsel ve işitsel kayıtlar, iletişim ve finans (kredi kartı bilgisi dahil) verileri ile özel nitelikli kişisel verilerden felsefi inanç, din, mezhep ve diğer inançlar, sağlık bilgileri ve dernek üyeliği verilerinin ihlalden etkilenmiş olabileceği,

Veri ihlalinden etkilenen kişi ve kayıt sayısının tam olarak tespit edilemediği,

İhlalden etkilenen ilgili kişi gruplarının çalışanlar, iş ortakları, müşteriler ve potansiyel müşteriler olduğu,

27 Kişisel Verileri Koruma Kurumu Resmi İnternet Sitesi <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/8193/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Anadolu-Anonim-Turk-Sigorta-Sirketi>> Erişim Tarihi 22.06.2025.

İlgili kişilerin, e-posta ve çağrı merkezi aracılığıyla kişisel veri ihlali hakkında bilgi alabilecekleri bilgilerine yer verilmiştir.

Konuya ilişkin inceleme devam etmekle birlikte, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28.03.2024 tarih ve 2024/557 sayılı Kararı ile söz konusu veri ihlal bildiriminin Kurumun internet sitesinde ilan edilmesine karar verilmiştir.” şeklinde aldığı kararı kamuoyuna duyurmuştur²⁸.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu 03.08.2023 tarih ve 2023/1384 sayılı kararında,

“Veri sorumlusu sıfatını haiz Gulf Sigorta AŞ tarafından Kurula iletilen veri ihlal bildiriminde özetle;

İhlalin Vodatech Bilişim Proje Danışmanlık Sanayi ve Dış Ticaret AŞ (Vodatech) sunucularına yapılan siber saldırı sonucu depolama aygıtlarında bulunan verilerin şifrelenmek suretiyle erişilemez duruma gelmesiyle gerçekleştiği,

İhlalin 31.07.2023 tarihinde meydana geldiği ve aynı tarihte tespit edildiği,

İhlalden etkilenen ilgili kişi grubunun çalışanlar ve müşteriler olduğu,

İhlalden etkilenen verilerin; kimlik (ad soyad), iletişim (e-mail, telefon numarası), görsel ve işitsel kayıt (ses, e-mail yazışmaları) verileri olduğu,

İhlalden 295.288 kişinin etkilendiği bilgilerine yer verilmiştir.

Konuya ilişkin inceleme devam etmekle birlikte, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 03.08.2023 tarih ve 2023/1384 sayılı Kararı ile söz konusu veri ihlal bildiriminin Kurumun internet sitesinde ilan edilmesine karar verilmiştir. Kamuoyuna saygıyla duyurulur.” şeklinde aldığı kararı kamuoyuna duyurmuştur²⁹.

Veri ihlallerinin yanı sıra bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ile siber güvenlik riskleri de artabilir. Örneğin uygulama programlama arayüzlerinin birlikte çalışmaması sigorta sektöründe uyumsuzluk ve yavaş entegrasyon sorunlarına bu da uzun vadede piyasa parçalanmasına yol açabilir. Dijital pazar ve işlem hacmi siber saldırıların daha olası ve etkili hale gelmesine yol açabilir. Veriyle daha hassas risk analizi yapılmasının, sigortacılıktaki risk paylaşımı ve dayanışma ilkesine zarar verme ihtimali gündeme gelebilir³⁰.

Son olarak açık sigorta, geleneksel sigorta şirketlerinin organizasyon yapısında değişiklik yapılmasını gerektirir ve bu değişimin yaratacağı zorluklar kaçınılmazdır. Geleneksel sigorta şirketlerinin organizasyon yapısı, genel merkez ile şube şirketlerin merkeziyetçi yönetim modeline tabidir. Çoğu genel merkez, dikey yönetim sistemini benimser ve iş, finans, risk kontrolü ve aktüerya gibi farklı departmanlar birbirinden bağımsız şekilde çalışır. Ancak bu tür merkeziyetçi yapı, açık sigortanın

28 Kişisel Verileri Koruma Kurumu Resmi İnternet Sitesi <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/7841/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Allianz-Sigorta-A-S->>Erişim Tarihi 22.06.2025.

29 Kişisel Verileri Koruma Kurumu Resmi İnternet Sitesi <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/7689/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Gulf-Sigorta-AS>> Erişim Tarihi 22.06.2025.

30 Van Es (n 16) accessed 15.05.2025.

yapısal özelliklerine uygun değildir. Açık sigorta, dış senaryolara zamanında yanıt verebilmek, talebe göre gelişmek ve dış dünyaya uygun sigorta ürün ve hizmetlerini zamanında sunabilmek için daha açık, yatay, bağlantılı ve çevik bir organizasyon yapısı gerektirir. Açık sigortanın gelişim dinamiklerine daha iyi uyum sağlayabilmek adına, sigorta şirketlerinin geleneksel organizasyon yapılarını dönüştürmeleri ve daha esnek, açık ve uyarlanabilir bir yönetim yapısı oluşturmaları gerekmektedir³¹.

D. DENETİM AÇISINDAN

Açıklık, paylaşım, entegrasyon ve her iki tarafın da kazanması anlayışını ön planda tutan açık sigortada, geleneksel sigortacılık iş modeliyle karşılaştırıldığında, sektör sınırlarını aşma, senaryo genişlemesi ve sektörler arası entegrasyon gibi unsurlar daha belirgin hâle gelir. Bu durum, sigorta sektörünün düzenlenmesi açısından önemli ve zorlayıcı bir husustur. Zira geleneksel sigorta düzenlemeleri, sigorta kurumlarının faaliyet alanları ve iş türleri konusunda net kurallar koyarken açık sigorta modelinde, sigortacılık faaliyetlerinin şekli, kapsamı, bilginin açılması ve kullanımı ile iş ortaklarıyla iş birliği yöntemleri gibi birçok unsur son derece yeni kavramlar olduğu için sigorta denetimi ve düzenleyici merciler açısından da zorlayıcıdır³².

Açık sigorta faaliyetlerinin denetlenmesi, veri yönetimi politikalarının değerlendirilmesi ve veri koruma sistem sorunlarının giderilmesi için zorunludur. Açık sigorta pazarında yenilikçi teknolojilere dayalı yeni ürünlerin piyasaya sürülmesi mevcut yasal idari düzenlemelerin uyarlanması ve değiştirilmesini gerektirmektedir.

Teknoloji destekli denetim (SupTech) açısından değerlendirildiğinde açık sigortada iletilen verilerin işlenmesi ve saklanması yasal dayanağı sağlam bir sistem tarafından denetlenmelidir.

Operasyonel risklerin yönetimi özellikle veri güvenliği, gizlilik ve bilgi iletişim teknolojileri, siber riskler denetim açısından önemli tehlike kaynakları olabilir. Zira denetim olmaksızın bu riskler, artan veri paylaşımı ve erişilebilir veri miktarı nedeniyle açık sigortanın gelişimine ciddi anlamda ket vurabilir niteliktedir.

Açık sigortada etkin bir lisanslama düzenlemesi, standart UPA protokolleri ve net bir biçimde tanımlanmış veri kümeleri, bu riskleri daha en başta en aza indirmeye yardımcı olabilir. Denetim mevzuatının ve idari yaptırımların bilgi ve iletişim teknolojileri konularını da kapsayacak şekilde ele alınması gerekmektedir.

Bazı şirketlerin açık sigortaya geçmesi bazılarının geçmemesi durumu, rekabeti ve inovasyonu zayıflatır ki bu durumda açık sigortanın ihdas amacına ters düşer.

31 He, Liu and Xiao (n 4) accessed 15.05.2025.

32 ibid accessed 15.05.2025.

Böyle bir kısmi katılım durumu piyasanın parçalanması, BigTech (büyük, küresel teknoloji) şirketlerinin güçlenip geleneksel sigorta şirketlerinin zayıflaması gibi sigorta pazarında ciddi yapısal değişimlere yol açabilir.

IX. TÜRKİYE’ DE AÇIK SİGORTANIN DURUMU

Ülkemizde açık sigorta, sigorta sektörünün dijitalleşmesi ve veri paylaşımının artırılması yönünde önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Ancak, bu alanda henüz kapsamlı bir yasal düzenleme yapılmamıştır.

Ülkemizde açık sigorta kavramı çok yeni bir model olarak özellikle dijital sigorta girişimlerinin (insurtech) artışı ile ulusal sigorta sektöründe önemli bir dönüşüm başlatmıştır. Küresel sigorta sektöründeki bu yeni kavrama ve beraberinde getirdiği değişime ülkemizin uyum sağlaması kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Açık sigorta, sigorta şirketlerinin verimliliğini artırmasını, yeni iş ortakları kazanmasını ve daha fazla tüketiciye ulaşmasını sağlayan bir ekosistem içinde iş yapma modeli olduğundan yerli sigorta şirketlerinin bu değişime kayıtsız kalması mümkün değildir. Bu bağlamda sigorta şirketleri verilerini ve hizmetlerini uygulama programlama arayüzleri aracılığıyla paylaşarak, farklı kuruluşların ve girişimlerin yenilikçi çözümler geliştirme çalışmalarına başlamıştır.

Ülkemizde açık sigorta kavramına ilişkin yasal düzenlemelerin ihdası ve Avrupa Birliği ile uyum sürecinde Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulu’ na (SEDĐK) önemli görevler düşmektedir. Zira Türkiye’ de açık sigorta kavramı henüz ilk adımlarını atıyor olsa da, sektördeki önemli oyuncuların bu modele geçiş için adımlar attığı ve regülasyonların bu dönüşümü destekleyecek şekilde şekillendiği görülmektedir.

Bu bağlamda SEDĐK, sektörde dijitalleşme ve veri paylaşımı konularında çeşitli çalışmalar yürütmektedir. SEDĐK’ nın dijitalleşme ve veri paylaşımı konularında yürüttüğü en temel çalışma, Sigorta Genel Şartlarının Revizyonu Projesi olup bu proje kapsamında, sigorta sözleşmelerinin daha anlaşılır ve şeffaf hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Ülkemiz sigorta sektöründe açık sigortaya ilişkin önemli ve örnek girişimler söz konusudur.

Geleneksel sigortacılık faaliyetlerinde bulunan köklü sigorta şirketlerinin yanı sıra ülkemizde 2020 yılı itibariyle sadece otuz beş adet olan ancak 2025 yılına gelindiğinde yüze yakın sayıda insurtech bulunmaktadır³³. Görüldüğü üzere insurtechler, köklü ve geleneksel sigorta şirketlerine nazaran daha atak ve yenilikçi yapıda süratli olarak gelişmekte ve hareket etmektedir. Bunun doğal sonucu olarak geleneksel sigorta sektörü bu değişimin gerisinde kalmamak için açık sigorta çalışma modeline bir an önce uyum sağlamak tandansındadır. Zira açık sigorta modeli, insurtechler ile birlikte sigorta sektörünü ciddi bir değişime zorlamaktadır. Açık sigorta sigortacıların gelirlerini ve verimliliği

33 Dünya Gazetesi, 15.05.2025 <https://www.dunya.com/sektorler/150-milyar-dolarlik-insurtechin-pastasindan-pay-almaliyiz-haberi-776446?utm_source=chatgpt.com> Erişim Tarihi 22.06.2025.

artırmasını, yeni iş ortakları kazanmasını ve daha fazla tüketiciye ulaşmasını sağlayan bir ekosistem içinde iş yapma modeli olduğundan sigorta şirketlerinin bazı verilerini insurtechlere/start-up'lara açması ve aynı zamanda birçok kaynaktan hizmet alması artık kaçınılmazdır.

Ülkemizdeki köklü ve büyük sigorta şirketleri bazı hizmetleri ve verilerini uygulama programlama arayüzleri üzerinden start-up'lara ve iş ortaklarına açmıştır.

Ülkemizin önde gelen en köklü sigorta şirketlerinden biri kurduğu Açık Sigortacılık Platformu kapsamında sektördeki girişimciler, acenteler ve teknoloji firmaları için çeşitli hizmetler sunmaktadır. Platformda, on altı iş alanında toplam iki yüz altmış uygulama programlama arayüzü bulunmakta olup günlük yaklaşık beş milyon işlem gerçekleştirilmektedir. Aktif olarak platformu kullanan yüz elli sekiz iş ortağı, sigorta süreçlerini dijitalleştirmek ve yenilikçi çözümler geliştirmek için bu arayüzleri kullanmaktadır.³⁴ Bu platform üzerinden teklif ve poliçe oluşturma, prim hesaplama, poliçe arama ve yönetimi, hasar girişi ve dosya takibi, tahsilat işlemleri, asistans hizmetleri dijital olarak yürütülmektedir.

Buna karşılık ülkemizde ilk kez sağlık ve sigorta alanında çözümler üreten insurtech & healthtech girişimi olan ve görüntü işleme teknolojisini kullanarak hiçbir kişisel veri almadan tamamlayıcı sağlık sigortası fiyatlarının karşılaştırılmasını sağlayan bir start up/insurtech sigortayı daha farklı kitlelere ulaştırmak için açık sigorta portalını kurulmuştur. Bu portal kapsamında internet adresine girdikten sonra başvuru butonunu tıklayarak istenen sigorta ürününün uygulama programlama arayüzlerine ulaşılabilir. Bu portal ile seyahat uygulaması kullanıcılarına seyahat sigortaları konusunda öneri verilmekte veya bir sağlık uygulaması kullanıcıların sigorta bilgilerini kontrol etmelerine olanak tanınmaktadır. Bu portal tüketicilerin yanı sıra, müşterilerine daha iyi hizmet sunmak için verilerini ve hizmetlerini bu sayede daha geniş kitlelere açabilmek imkanına kavuşacak sigorta şirketleri için de faydalı olacaktır³⁵.

Ülkemizde yine köklü bir finans kurumu ile geleneksel sigorta şirketi arasında yapılan iş birliğiyle, InsurGateway platformu üzerinden tüm sigortacılık işlemleri online olarak yönetilmektedir. Bu platform, sigorta şirketlerinin ürün ve hizmetlerini dijital ortamda sunmalarını ve müşterilere hızlı, güvenli bir sigorta deneyimi sunmalarını sağlamaktadır³⁶.

X. SONUÇ

Bu çalışmada Avrupa ve ülkemizde son derece yeni bir sigorta modeli olan açık sigorta kavramının tanıtılması amaçlanarak kapsamı, hedefi, önemi, kullanım alanları, avantaj ve dezavantajları sigorta

34 Fintech Dünyası, 24.01.2021 <<https://www.fintechdunyasi.com/anadolu-sigortadan-acik-sigortacilik-platformunun-devreye-aldi>> Erişim Tarihi 15.05.2025.

35 Sigorta Dünyası, 15.01.2023 <<https://www.sigortadunyasi.com.tr/2023/01/15/tamamliyodan-open-insurance-portal>> Erişim Tarihi 15.05.2025.

36 Sigortam News, 27.06.2023 <<https://www.sigortamnews.com/turkiye-sigorta-sektoru-acisindan-ornek-bir-model>> Erişim Tarihi 15.05.2025.

sektörü, sigorta şirketleri, müşteriler ve üçüncü kişiler açısından denetim ve risk perspektiflerinden ele alınmaktadır.

Geleneksel sigorta sektör işleyişi ve ürünlerinden çok farklı bir prensiple veri erişimi paylaşımı ve açıklığın sınırını tüketici, denetim mekanizması ve sigorta sektörü açısından öngörebilmek henüz tam anlamıyla mümkün değildir. Bu anlamda heyecanlı bir bilinmezlik içeren açık sigorta, rekabeti ve çeşitliliği teşvik edebilir, özelleştirilmiş ürün sunumlarını genişletebilir, tüketici katılımını artırabilir ve pazara giriş engellerini azaltabilir. Buna karşılık aynı zamanda tüketici çıkarlarına ters düşebilecek ve ek riskler yaratabilecek yeni Büyük Teknoloji (BigTech) şirketlerinin ortaya çıkmasına neden olarak yeni riskler oluşturabilir veya mevcut riskleri artırabilir. Zira büyük teknoloji şirketleri hâlihazırda ihtiyaç duydukları verilere ulaşabilecek kaynaklara sahiptir.

Veri koruması hakkı halihazırda GVKY kapsamında düzenlenmektedir. Bu hak, tüketicileri veri ekonomisinin merkezine yerleştirerek, farklı hizmet sağlayıcılar arasında geçiş yapabilmelerini, farklı hizmetleri birleştirebilmelerini, yenilikçi hizmetleri kullanabilmelerini ve en çok veri koruması sağlayan hizmetleri seçebilmelerini sağlamaktadır. Veriye dayalı inovasyonun bu potansiyelini açığa çıkarmak, Avrupa Birliği'nin Veri Stratejisi ve Dijital Finans Stratejisi kapsamında da önceliklidir.

Açık sigortanın gelişimi ayrıca tüketici güveni, katılımı ve etkileşimiyle de bağlantılı olup tüketicilerin açık sigortanın faydasını görüp görmedikleri ve daha iyi ürün ve hizmetler için verilerini paylaşmaya istekli olup olmadıkları belirleyici olacaktır.

Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi, açık sigortanın hayata geçirilmesine yönelik adımların, doğru şekilde ele alınırsa, tüketiciler, sigorta sektörü ve denetim açısından fayda sağlayabileceğine inanmaktadır. Açık sigorta girişimleri teknik ve pratik olarak sağlam temellere oturtulabilir, genel tüketici koruma, finansal istikrar ve sağlam ihtiyatlı düzenleme hedefleriyle uyumluluğu teşvik edebilir.

Olası açık sigorta çözümlerine ilişkin olarak veri koruma, sigorta ve rekabet hedefleri arasında nasıl bir denge kurulacağı hususu son derece önemli olup bu dengenin sigorta sektöründeki inovasyonu, verimliliği, tüketici korumasını ve finansal istikrarı destekleyecek şekilde olması gerekmektedir. Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi, bu dengelerin sağlanabilmesi için daha geniş çaplı, çok paydaşlı bir katılım gerektiği düşüncesiyle dengeli, ileri görüşlü, etik ve güvenli bir Avrupa Birliği yaklaşımı geliştirilmesini öngörmektedir. Bunun doğal sonucu olarak açık sigorta ile daha entegre ve verimli bir Avrupa sigorta sektörü dönüşümü olacaktır.

Bütün bu gelişmeler neticesinde 2005 yılından beri Avrupa Birliği sigorta hukukunu yakından takip eden ve rol model olarak benimseyen ülkemiz sigorta kurumları ve sektörü de açık sigorta kavramını yasal dayanağı ile birlikte güvenle iç hukuka aktararak günümüzde henüz ilk adımlarını atmakta olan bu modern uygulamaya sektörde hak ettiği yeri ve önemi verecektir.

KAYNAKÇA

- Gasc JF, 'The Ultimate Guide to Open Insurance' (accenture, 29.09.2020) <<https://insuranceblog.accenture.com/the-ultimate-guide-to-open-insurance>> accessed 15.05.2025.
- He X, Liu D and Xiao Y, 'Research on Building Open Insurance in the Insurance Industry Based on the Concept of Open Banking, Proceedings of the 2022 7th International Conference on Social Sciences and Economic Development (ICSSSED 2022)' (Atlantis Press, 29.04.2022) <<https://www.atlantis-press.com/proceedings/icsssed-22/125973700>> accessed 15.05.2025.
- Van Es R, 'Open Insurance Supported By Upcoming FIDA Regulation Forces Insurers To Rethink Data Strategy' (Miliman, 14.05.2024) <<https://www.milliman.com/en/insight/open-insurance-fida-regulation-insurer-data-strategy>> accessed 15.05.2025.
- Fintech Dünyası, 24.01.2021, (<https://www.fintechdunyasi.com/anadolu-sigortadan-acik-sigortacilik-platformunun-devreye-aldi>)
- Kişisel Verilerin Korunması Kurumu Resmi İnternet Sitesi, <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/8193/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Anadolu-Anonim-Turk-Sigorta-Sirketi>> Erişim Tarihi 22.06.2025.
- Kişisel Verilerin Korunması Kurumu Resmi İnternet Sitesi, <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/7841/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Allianz-Sigorta-A-S->> Erişim Tarihi 22.06.2025.
- Kişisel Verilerin Korunması Kurumu Resmi İnternet Sitesi, <<https://kvkk.gov.tr/Icerik/7689/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Gulf-Sigorta-AS>> Erişim Tarihi 22.06.2025.
- Open Insurance: Accessing And Sharing Insurance Related Data Discussion Paper, (EIOPA, EU 2021, 28.01.2021) <https://www.eiopa.europa.eu/consultations/open-insurance-accessing-and-sharing-insurance-related-data_en> accessed 15.05.2025.
- Sigorta Dünyası, 15.01.2023, <<https://www.sigortadunyasi.com.tr/2023/01/15/tamamliyodan-open-insurance-portal>>
- Sigortam News, 27.06.2023, <<https://www.sigortamnews.com/turkiye-sigorta-sektoru-acisindan-ornek-bir-model>>